

Södertälje
kommun

Strukturplan för Östra Järna

Medverkande

Maria Norén, Planarkitekt, Projektledare

Tove Entin, Planarkitekt

Projektgrupp

Maria Norén, Planarkitekt (Planenheten, SBK)

Tove Entin, Planarkitekt (Planenheten, SBK)

Maria Wikenståhl, Trafikingenjör (Trafikplanering, SBK)

Carolina Hillerdal, Kommunekolog (Miljökontoret)

Sylvia Rodebäck, Landskapsarkitekt (Parkplanering, SBK)

Emma Tibblin, Stadsantikvarie (Kultur och fritid)

Styrgrupp

Ledningsgrupp (SBK)

Referensgrupp

Daniel Hult, Lokal- och anläggningsstrateg (Stab Kultur- och fritidskontoret)

Michael Johansson, Näringslivsutvecklare (Mark och Exploatering, SBK)

Terèse Fridquist, Planeringsingenjör VA (Telge Nät AB)

Liselotte Löthagen, Samhällsplanerare (Strategienheten, SBK)

Anders Bengs, Kommundelsingenjör (Kommundelarna)

Åsa Waldenström, odlingssamordnare (Parkplanering, SBK)

Medborgardialog

Moa Öman, Planarkitekt (Planenheten, SBK)

Olga Hanelis, Planarkitekt (Planenheten, SBK)

Bilder

Södertälje kommun, om inget annat anges.

Innehållsförteckning

Vad är en strukturplan?	5	Konsekvenser och fortsatt arbete	58
Strategier och riktlinjer	6		
Övergripande östra Järna	8		
Översikt, läge, avgränsning	8		
Övergripande markanvändning	10		
Förutsättningar	12		
Landskapet, historia och kulturmiljö	12		
Parker, rekreation och gröna stråk	16		
Naturvärden och ekologiska samband	20		
Stråk och trafik	24		
Skyfall	27		
Teknisk försörjning	28		
Sammanfattande analys	30		
Sammanfattande analys	30		
Utmaningar	31		
Medborgardialog	32		
Dialogprocess	32		
Sammanställning	33		
Förslagets huvuddrag	34		
Förslag del 1, Centrum	36		
Förslag del 2, Tuna backar och Tuna ängar	40		
Förslag del 3, Ene-området	42		
Förslag del 4, Västra centrala delen	46		
Förslag del 5, Stationen och Södra järnvägsg.	50		
Förslag del 6, Verksamhetsområde	52		
Förslag del 7, Väg 57	54		
Bostadsöversikt	56		
Markinnehav	57		

Flygvy över del av strukturplaneområdet. I förgrunden syns Ene-området och i bakgrunden syns Järna centrum.

Vad är en strukturplan?

En strukturplan redovisar på ett övergripande sätt den tänkta fysiska strukturen för en stadsdel år 2036. Dokumentet ska användas som ett vägledande underlag och stöd vid fortsatt framtida planläggning av stadsdelarna.

Strukturplanen visar områdets sammanhang av gator, grönska, stadsrum, bebyggelse samt dess koppling till omgivningen. Detta presenteras genom beskrivande text, kartor, illustrationer och inspirerande referensbilder. En strukturplan kan ses som ett visionärt dokument som ska framhäva ett områdes potential att utvecklas.

Innehållet ska användas som arbetsmaterial av kommunens tjänstepersoner. I förhållande till andra kommunala dokument kan strukturplanen liknas vid ett program, men är inte juridiskt bindande.

Arbetet med strukturplanerna har utgått ifrån de strategier och riktlinjer som fastslagits i kommunens översiktsplan Framtid Södertälje – Översiktsplan 2013–2030, varav de viktigaste är hållbar utveckling, social sammanhållning, förstärkta kvaliteter i staden, utvecklade tyngd-punkter, varierade och flexibla miljöer, ett attraktivt och varierat bostadsutbud, stärkt dialog, samt förbättrad tillgänglighet. Andra kommunala planeringsunderlag har varit vägledande.

Medborgardialog

Vid framtagandet av denna strukturplan har medborgardialog varit ett viktigt verktyg. Genom olika digitala enkäter och platsintervjuer har kommunen arbetat fram strukturplanens slutgiltiga innehåll och utformning. Resultatet är en sammanvägning av kommunens analys av området samt medborgarnas synpunkter och visioner.

Södertälje kommuns bostadsmål 2036

Södertälje kommun har sedan 2016 haft ett mål om att uppnå 20 000 bostäder på 20 år. Med så många nya bostäder ökar även behovet av verksamheter, service, mötesplatser och andra viktiga delar av en stad.

Strukturplanernas status

Till skillnad från en detaljplan redovisar inte strukturplanen den exakta lokaliseringen för markanvändning. På så sätt kan strukturplanen sägas ligga på en nivå mellan översiktsplan och detaljplan:

STRUKTURPLANENS SYFTE

Denna strukturplan ska tydliggöra:

- Var förtätning kan ske.
- Var nya verksamheter, så som skolor och äldreboenden, kan placeras.
- Hur centrumbildningar kan utvecklas.
- Hur områden kan kopplas med sin omgivning.
- Var nya mötesplatser är möjliga.
- Hur det befintliga kan förstärkas och förbättras.
- Hur trygghet och säkerhet kan öka.

Strategier och riktlinjer

RUFS 2050

Enligt den regionala utvecklingsplanen utgör Järna ett så kallat primärt bebyggelseområde. Det innebär att det finns potential att utveckla täta, sammanhängande miljöer med vissa urbana kvaliteter som innehåller både bostäder, verksamheter, lokal grönstruktur, service med god regional tillgänglighet (inom 1 200 m från stationer eller cirka 700 m från busshållplatser). Det innebär att människor kan nå kollektivtrafikens stomnät med cykel eller till fots.

Förhållandesätt för primära bebyggelseområden:

- Nyttja kollektivtrafiklägena.
- Komplettera, omvandla och förtäta bebyggelsen utifrån platsens lokala förutsättningar.
- Planera för en mångsidig och funktionsblandad stads- och bebyggelsemiljö.
- Planera för ett blandat bostadsbestånd.
- Håll en hög ambitionsnivå i arkitekturen och beakta platsens historia vid utformningen.
- Kulturmiljövärden i bebyggelsen ska användas som en resurs.
- Utveckla och säkerställ funktioner i den lokala grönstrukturen för både hälsa och upplevelser.
- Prioritera kollektiv- och nyttotrafik.
- Utforma bebyggelsemiljön så gång- och cykelbanor blir trygga och säkra.
- Planera för och avsätt mark för service, idrott, aktiviteter, skolgårdar och lekplatser.
- Effektivisera användningen av parkeringsytor.

Översiktsplan, Framtid Södertälje 2013–2030

Översiktsplanen, ÖP, visar hur kommunen ska använda mark och vatten på ett hållbart sätt. Järna är en av flera utpekade tyngdpunkter på landsbygden. Det innebär fler bostäder och verksamheter så att Järna med omland kan bidra till en hållbar utveckling och fler får möjlighet att bo på landsbygden.

Förtätning ska ske med hänsyn till landsbygdens karaktär, kvaliteter och småskalighet. Platsens specifika förutsättningar ska vara vägledande. Behov av offentlig service och mötesplatser ska säkras tidigt i de olika planprocesserna. Ett varierat bostadsutbud ska erbjudas och ny exploatering ska ske inom 3 km från stationen i Järna enligt principen att bygga inifrån och ut. Åkermark ska bevaras samt odlingsmöjligheter ska utökas i kommunen.

Miljö- och klimatprogram 2018–2021

Det övergripande miljömålet är att lämna över ett samhälle till de kommande generationerna där de stora miljöproblemen är lösta och utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem. Kommunen ska bli bättre på energieffektivitet och de totala utsläppen av växthusgaser ska minska, vilket ställer krav på hållbar planering. Kommunen kan genom fysisk planering i mycket hög grad styra var och i vilken omfattning exploatering sker och genom att planera för en blandad och sammanhållen stad ökar förutsättningarna för bättre kollektivtrafik och även en minskning av det totala resandet.

Fördjupad översiktsplan för Järna

Visionen enligt fördjupad översiktsplan (FÖP) för Järna (2014) är att Järna år 2030 är en kreativ småstad i en ekologisk landsbygd. Förtätning föreslås inom tre kilometers radie från järnvägsstationen. Enligt FÖP Järna finns ett stort intresse av att bo centralt i tätorten. Stora utmaningar är bristen på mötesplatser, där främst behovet av mötesplatser för ungdomar lyfts fram. Utvecklingen bör enligt FÖP Järna bland annat verka för att:

- tillgängligheten till rekreationsområden förbättras, naturen ska vara tillgänglig och ha tydlig koppling till bebyggelsen
- sammanhängande grönstråk skapas
- ny byggnation utgå från plats och terräng
- nya bostäder byggas inom GC-avstånd till stationen
- hållbara system för VA, energi och dagvatten utvecklas
- artrika vattendrag värnas
- småstadens mått ska vara vägledande
- större dagligvarubutiker koncentreras till tätortskärnan
- möjligheter för småskaliga verksamheter främjas centralt
- stadsmässiga gator med god gestaltning skapas
- attraktiva mötesplatser utvecklas
- gena och attraktiva GC-stråk ordnas
- trafiksäkerhet, tillgänglighet, trygghet förbättras
- upplåtelse- och boendeformer varieras
- barriärer överbryggas, tillgänglighet förbättras

Utbyggandsstrategin

Utbyggandsstrategin har tagits fram för att kommunen på bästa sätt ska kunna planera för en långsiktigt hållbar stadsutveckling och möjliggöra en hög takt i bostadsbyggandet. Utbyggandsstrategin är en viktig åtgärd för att enas om hur översiktsplanen ska genomföras och för att nå kommunens bostadsmål. Strategin som därmed syftar till att konkretisera hur kommunen kan uppnå bostadsmålet med 20 000 nya bostäder på 20 år, anger att Järna kan förtätas med ca 1300 nya bostäder inom 700 meter från stationen.

Miljö- och klimatprogram

Södertälje kommuns miljö- och klimatprogram delas in i fyra prioriterade områden som är kopplade till de nationella miljömålen. Under varje område finns det mål och förutsättningar som är nödvändiga för att de fyra miljömålen ska realiseras. De mest relevanta områden för strukturplanen är: *Mark och vatten* samt *Bebyggelse och transporter*.

Pollineringsplanen

Pollineringsplanen trycker på vikten av att bevara och stärka pollinatörers livsmiljöer samt kopplingarna i landskapet mellan dessa.

Trafikstrategin

Trafikstrategin visar inriktningen för trafikplaneringen i Södertälje kommun. Trafikstrategin anger olika strategier som visar vad kommunen behöver fokusera på för att få en utveckling som går i riktning mot målbilden. De mest relevanta strategierna för strukturplanen är ”Transportnål planering av bebyggelse”, och ”Förbättra förutsättningarna för gång och cykel” samt ”Utveckla de kollektiva resmöjligheterna”.

Cykelplanen

Södertälje kommuns nya cykelplan från 2019 syftar till att visa vad kommunen kan och bör göra för att nå ökad cykling. Målsättningen är att cyklingen i kommunen ska öka i alla åldrar och under alla årstider utan att andelen olyckor ska öka. Cykelplanen har fem strategier samt riktlinjer för utformning som behöver följas för att målen ska nås.

Odlingsstrategin 2018 –2030

Odlingsstrategin syftar till att stärka möjligheten till matproduktion inom kommunen för att ur ett

långsiktigt perspektiv minska sårbarheten som importberoendet av mat medför.

DOKUMENTUNDERLAG

- Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (2018)
- Översiktsplan – Framtid Södertälje (2013)
- Utbyggandsstrategin (2018)
- Miljö- och klimatprogram (2018)
- Odlingsstrategi (2018)
- Pollineringsplan (2020)
- Trafikstrategi (2017)
- Hastighetsplan Järna (2017)
- Cykelplan (2019)
- Översiktlig riskanalys Södertälje kommun (2019)
- VA-plan & VA-policy (2017–2030)
- Folkhälsostategi (2020)
- Inventering av kulturmiljöer i Södertälje kommun (2016)
- Verksamhetsplan Kultur – och fritidsnämnden (2019)
- Vägplan för väg 57 (2015)
- Trafikplan Järna (2018)
- Gestaltningssprogram för Järna centrum (2018)

Övergripande om Östra Järna

Översikt, läge och avgränsning

Järna är en landsbyggsort som ligger cirka en mil sydväst om centrala Södertälje. Järna är den näst största tätorten i kommunen med cirka 10 000 invånare. I strukturplaneområdet som här definieras som östra Järna bor drygt 4000 personer. De flesta bor inom 1 km från stationen i Järna. Orten omgärdas av varierande natur med både ängs- och åkermark, lövskog och barrskog. Avståndet till Östersjön är ca fem km. Järna har goda förbindelser med både kollektivtrafik och bil till Södertälje och Stockholm.

Järna har en lång historia av att utmärka sig som en hållbar ort. Den tydliga inriktningen mot ekologisk och lokalproducerad odling har ett starkt fäste hos Järnas invånare och bidrar till ett stort engagemang och god lokal samverkan. I Ytterjärna har det antroposofiska sällskapet sin nationella tyngdpunkt med skolor, butiker, verksamheter och kulturhus. Detta har medfört en ekologisk och hållbarhetsinriktad prägel på många verksamheter i Järna, framförallt inom livsmedelsindustrin med biodynamisk odling och ekologiskt jordbruk i hela orten.

I Järna finns många lokala producenter och småföretagare. Utbudet av arbetstillfällen inom kommundelen är relativt god i förhållande till antal invånare. Ett flertal industrier är inriktade på livsmedelsproduktion, både storskalig och småskalig.

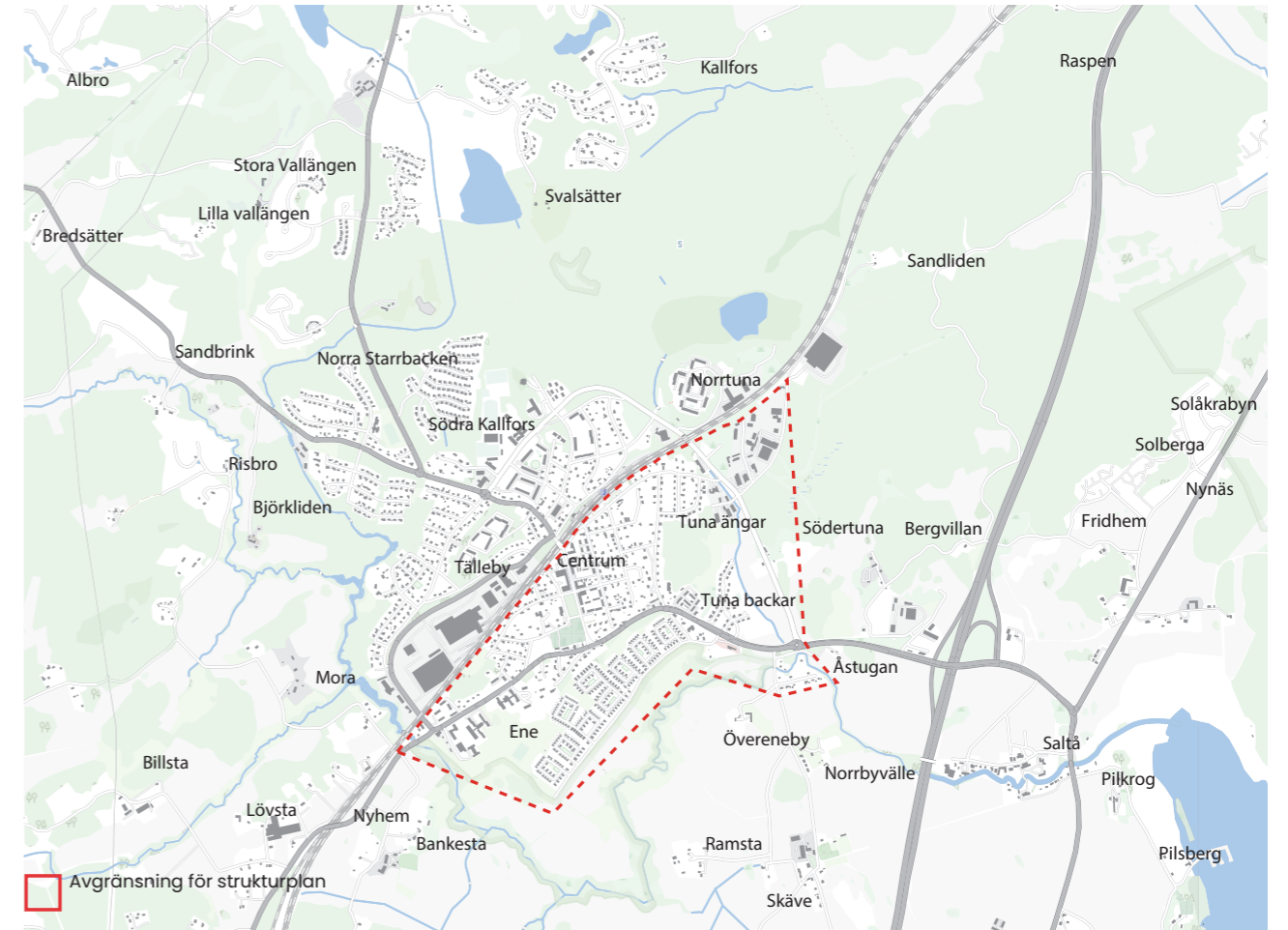
Avgränsning för strukturplanen

Denna strukturplan beskriver tätortens centrala och sydöstra delar. Området är cirka 200 hektar och avgränsas av järnvägen i nordväst. Österut avgränsas planområdet av industriområdet öster om Rönnvägen samt av Rönnvägen. I söder avgränsas området av naturreservatet Moraåns dalgång.

Inom hela planområdet finns många av Järnas kulturhistoriska miljöer och äldre villabebyggelse men även tätortens centrum och stationsområde.

Understa fotot: Bild från Järna Kulturfest, av Christian Fern

Cirklar som visar avstånd från Järna station. 1200 meter är det mått som RUFs anger som rimligt att få kollektivtrafik till fots eller cykel. Utbyggnadsstrategin rekommenderar att bygga bostäder inom 700 meter från spårbanden trafik i Södertälje kommun

Övergripande markanvändning

Bostäder

Större delen av marken inom planområdet är avsedd för bostäder. Det finns både äganderätter, bostadsrätter och hyresrätter i östra Järna. Dock är de olika upplåtelseformerna uppdelade i kluster där de flesta hyresrätterna är lokaliserade i centrum och inte utspridda över området.

Verksamheter

Områdets nordöstra del är idag avsedd för verksamheter, på båda sidorna av Rönnvägen. Här ligger även Järnas brandstation. Utöver de två områdena i norra delen finns det några utspridda verksamheter på enstaka fastigheter i hela området, samt kommersiell verksamhet i nästan samtliga bostadsområden längs Storgatan i centrum.

Skolor och förskolor

Inom planområdet finns ett flertal förskolor, både kommunala och privata. Det finns två grundskolor; Eneskolan som är en av Järnas två kommunala skolor och Mariaskolan som är en av Järnas tre Waldorfskolor. Inom planområdet finns också en gymnasieskola med specialpedagogisk profil. Dessa skolor och förskolor möter det behov som finns idag.

Närnatur och parker

I området finns park och naturmark som är varierande med öppet landskap och skogsmark. Närnaturen är i flera fall svårtillgängliga av olika anledningar. Se vidare under kapitel "Parker och rekreation".

Jordbruksmark

Jordbruksmarken inom planområdet hör till de bördigaste i länet enligt Länsstyrelsens kartering (från 1976). Jordbruksmarken är värdefull och ska enligt Länsstyrelsen bevaras för att möta framtidens behov av livsmedelsproduktion.

Centrum

Järnas centrum ligger inom planområdet med Storgatan som utgör dess huvudnav. Här finns både verksamheter, butiker, restauranger och bostäder. Centralt i Järna finns också Överjärna kyrka med begravningsplats.

Naturreservat

Naturreservatet Moraåns dalgång ligger i södra delen av området. Reservatet skyddar delar av Moraån som rinner i en djup åravin dit havsöringen vandrar för att leka och lägga rom på hösten. Reservatet omfattar även ett öppet kulturlandskap med åkrar, beteshagar och tallskogsbevuxna kullar.

Vy över åkermark i Järna.

Karta Övergripande markanvändning
Skala 1:12 000 /A4

0 250 500
Meter

	Bostadsområde		Parkområde
	Centrumområde		Skogsområde
	Samhällsviktiga funktioner		Öppen grön yta
	Verksamhetsområde		Järna station
	Naturreservat		Planområdesgräns
	Jordbruksmark		

Förutsättningar

Landskapet, historia och kulturmiljö

Järna ligger högt beläget på en ås i ett sprickdalslandskap. I dalgången i öster breder Järnaslätten ut sig och angränsar kuststräckan mot Östersjön. Tätorten syns från långt håll i det omgivande landskapet där den medeltida kyrkan samt vattentornet utgör riktmärken. Överjärna kyrka har sin pendang i Ytterjärna kyrka i öster. Järna har en riklig förekomst på fornlämningar med flera storslagna lämningar som gravhögar, resta stenar och ristningar inom tätortens gränser.

Orten är uppdelad i två delar kring järnvägens sträckning med en bro som förbindelse. Järna har en varierad karaktär av bebyggelse, kulturlandskap, fornlämningar, varierad topografi med inslag av gröna kullar. Bebyggelsen speglar stationssamhällets utveckling och har en stor variation med etableringen från den medeltida kyrkan och sockencentret till idag. Inom planområdet finns mes-tadels villabebyggelse. Den äldre bebyggelsen från 1700-, 1800- och tidigt 1900-tal återfinns främst i de centrala delarna.

När järnvägslinjen Östra stambanan mellan Stockholm - Göteborg etablerades år 1862 uppfördes en station i Järna som fram till dess till större delen utgjorde ett odlingslandskap med betesmarker till Kallfors gård. Järnvägen innebar stora strukturella förändringar med planläggning av de centrala delarna och bebyggande av tomter i större utsträckning från 1880-talet.

Den äldsta bebyggelsen är en småskalig låg trähusbebyggelse av bostadshus och verkstäder med en enkelhet i utformningen och med sadeltak. Den lite senare bebyggelsen utgörs av en träpanelarkitektur vanligen på stora tomter där villorna ofta är indragna på tomten så att förgårdsmark bildas mot gatan. Villorna kan ha en asymmetri i utformningen, branta sadeltak, träpanel som ofta är båda liggande och stående, spröjsade fönster och socklar anpassade i höjd för att möta tomtens topografi.

Under framför allt 1940-50-talen etablerades hela kvarter av småhus av kataloghuskaraktär med en

enkelhet i utformningen, flacka sadeltak och på generösa tomter. Flerbostadshus uppfördes även i de södra delarna av strukturplaneområdet. Järnas centrum omdanades under 1950-60-talet med en ny struktur av sammanhängande flerbostadshus i tegel längs Storgatan och ett Folkets Hus, Futurum, i en karaktärsbärande, modernistisk arkitektur, uppfördes. Centrum karaktäriseras även av de lite större flerbostadshusen i tegel med butikslokaler och lokaler för samhällsservice som uppfördes under 1980-90-talen.

Mot det öppna kulturlandskapet och Järnaslätten i sydost avgränsas bebyggelsestrukturen av ett större villaområde, tillkommet under 1960-80-talen, som utgör en tydlig gräns mot kulturlandskapet med sina tätt liggande enplansvillor med sadeltak.

Ett senare villaområde från 2000-talet möter odlingslandskapet mot Tuna gård i öster med stora villor på relativt små tomter. I flera kvarter i Järna syns sentida inslag av villor och tillbyggnader med en arkitektur som påminner om den, lite mer organiska, arkitekturen som återfinns i bl.a. Steinerområdet i Ytterjärna.

Inom strukturplaneområdet är ett flertal miljöer utpekade som särskilt bevarandevärda, bl.a. kyrkomiljön och dess byggnader, Centralskolan, Smedjan som byggdes under sent 1800-tal som har haft en kontinuerlig verksamhet till idag samt Skridskofabriken från 1930 m.fl. Det finns även flera karaktärsbärande områden, där bebyggelsen områdes- eller kvartersvis har gemensamma karaktärsdrag, tillkomna under en begränsad period och på så sätt bildar helhetsmiljöer.

Karta Kulturmiljö. Markeringar för byggnadsår ska läsas för att ge en ungefärlig bild av årtalen. Fel kan förekomma. Skala 1 : 12 000 /A4

i VÄGLEDNING KULTURMILJÖ

- Kommunens kulturhistoriska kunskapsunderlag för samhällsplaneringen, "Inventering av kulturmiljöer i Södertälje kommun" avses att revideras under de närmsta åren. Ytterligare kulturmiljöanalyser och/eller antikvariska förundersökningar kan krävas inför både detaljplanarbeten samt bygglov.

- Tätorten är småskalig och kan vara känslig för alltför stora skalmässiga skillnader.

- Kyrkans betydelse som silhuett i landskapet sedan medeltid ska värnas. Tillkommande flerbostadshus i närheten bör förhålla sig till detta. Volymstudier och stadsbildsilhuetter krävs för bedömning.

- Byggnader tillkomna före 1920-talet ska, enligt Boverkets riktlinjer, betraktas som särskilt värdefulla om det inte kan motiveras varför de inte är det. Brunmarkerade och delar av de rosamarkerade objekten på kartan kan indikera detta.

- Inom känsligt kulturlandskap med tydligt avläsbara fornlämningar bör visuella historiska samband beaktas vilket gör att bebyggelse som bryter dessa samband är tveksamt. Enegravfälten, Tavesta, Ullängen och Tuna är exempel på detta.

- Järnaslätten har en stark särprägel med flack topografi och viktiga historiska samband genom siktlinjer i landskapet och är därför känslig för tillägg. Kulturlandskapet i de sydöstra delarna utgör sådana områden och sammanfaller också med fornlämningsområdena ovan.

- Sekelskiftestomterna i de centrala delarna bör generellt sett inte avstyckas för förtätningar.

- Byggnadernas enhetlighet i strukturen har ofta varit styrande kvarters- eller gatuviss och bör generellt beaktas.

- Verkstädernas och småindustriernas karaktär från 1800-talet samt 1900-talets första årtionden bör värnas.

- Vid förtätningar av centrumbebyggelsen längs Storgatan kan större volymer prövas.

UTPEKADE KULTURMILJÖER

från "Inventering av kulturmiljöer i Södertälje kommun" samt från Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister

- Järna stationssamhälle
- Överjärna kyrka samt sockencentrum
- Futurum
- Skridskofabriken
- Smedjan och Ingenting
- Övre Åsgatan/Övre Sandtorpsvägen
- Nedre Sandtorpsvägen
- Järnaslätten
- Enegravfältet-Enekullarna
- Tavesta bytomt och gravfält
- Storhögarna
- Tuna gård
- Ullängen

Överst: Futurum.

Underst: Överjärna kyrka.

Parker, rekreation och gröna stråk

Närnatur, parker och lekplatser

Järna upplevs som ett lummigt och grönt samhälle, främst på grund av att det finns villaområden med relativt stora tomter även centralt. Det finns en del närnatur i form av skogsområden i olika storlek i de centrala delarna. Den småskaliga närnatur som finns är viktig att bevara som lekmiljö, för sina hälsobringande effekter och som naturlig miljö för dem som inte kan ta sig längre på egen hand. Ibland är närnaturen dock svår att nå på grund av fysiska barriärer, antingen i form av stora höjdskillnader eller att fastigheter ligger som en gräns mellan gata och naturen. Att tillgängliggöra närnaturen skulle vara mycket värdefullt.

I Östra Järna finns det totalt tio lekplatser. Tyvärr är det bara centrumlekplatsen, eller Järna torg som den också kallas, som upplevs vara allmänt tillgänglig. Här finns lekplats, en scen och blomsterplanteringar. I hela Järna saknas det en stor park/stadspark.

I Eneområdet finns det hela åtta kommunala lekplatser, men ingen av dessa upplevs vara till för allmänheten eftersom de ligger inneslutna i villabyggnad. De upplevs vara lekplatser som är till för

de som bor i villorna runt omkring.

Det finns ytterligare en lekplats öster om det som vi här kallar Tunabergsskogen. Denna ligger något gömt, men har potential att både utvecklas till en större lekplats och mötesplats, samt göras mer tillgänglig så att fler hittar dit.

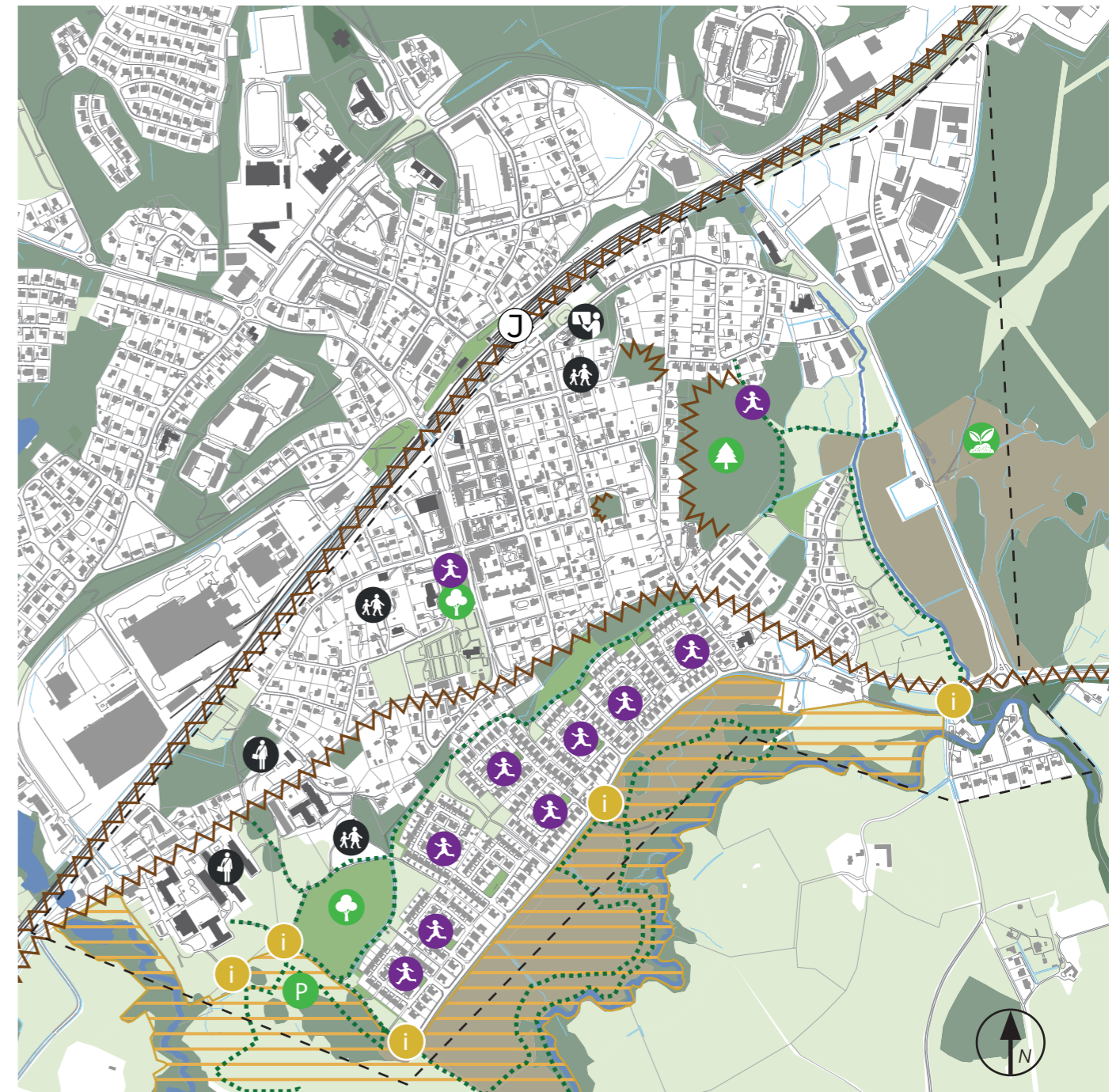
Kommunala lekplatser är viktiga mötesplatser för att upprätthålla den sociala hållbarheten i en ort. Det är viktigt att de ligger allmänt tillgängliga, gärna utmed gång och cykelstråk. Även andra faktorer såsom till exempel lokalklimat, närhet till natur, ljudmiljö är viktiga att ta hänsyn till. Boverket rekommenderar ett maximalt avstånd till lek/natur på 300 meter.

Så som lekplatserna ligger idag förser de inte Östra Järna med de mötesplatser för lek som behövs. Investeringar bör riktas till några utvalda parker i bra strategiska lägen med innehåll som riktar sig till alla åldrar.

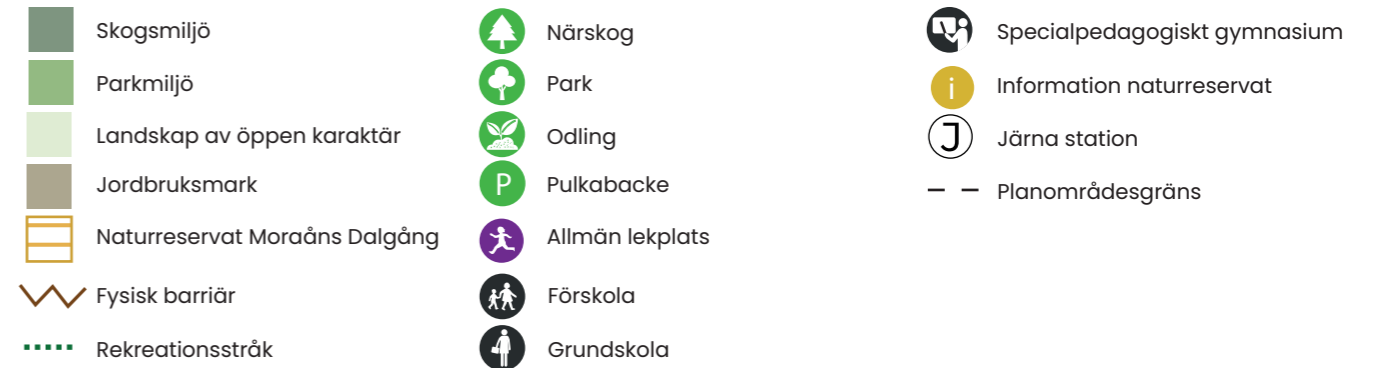
De befintliga lekplatserna riktar sig främst till yngre barn. Det saknas delvis ytor för ungdomar på lekplatserna. Vid utveckling av nya och befintliga

Stigen vid vattendraget i Tuna-området

Karta Parker, rekreation och gröna stråk
Skala 1:12 000 /A4

lekplatser är det viktigt att utforma parkerna för att tillgodose alla olika åldrar och målgrupper. Det är också viktigt att säkerställa att utbudet tillgodoser både flickors och pojkars olika behov. Det finns flera undersökningar från bland annat Stockholm och Malmö som visar att pojkar är i en klar majoritet på näridrottsplatser. I Järna finns det bra utbud av idrottsytor, framförallt för ishockey, men statistik visar att konstfrusna isbanor används till 88% av pojkar och endast 12% av flickor. I Järna behöver alltså dessa ytor kompletteras med ett utbud riktat även till flickor. Statistik visar att lekplatser används till lika stor del av pojkar som av flickor. För att rikta sig till äldre barn på lekplatser kan man exempelvis skapa hängmöbler eller en scen.

Odling

Fritidsodlingar är viktigt för rekreation och social samvaro. Ett exempel är *Under tallarna* som utöver odling också har olika kulturella aktiviteter. Fler ytor för fritidsodling bör föreslås.

Rekreation

Järnaborna har relativt nära till såväl ett storskaligt, öppet landskap sydöst om samhället som till ett småskaligt, omväxlande landskap kring Moraån och större blandskogsområden runtom orten. Naturreservatet Moraån i söder är ett mycket uppskattat rekreativt mål. Kring Moraån finns en av de populäraste promenadrundorna i Järna. De varierade omgivningarna ger olika möjligheter till rekreation. Barriärer som vägar och järnväg begränsar dock tillgängligheten till omgivningarna och entréer till grönområden är ofta otydliga eller saknas.

Rekreativstråk

I Ene finns promenadstråk i form av bilfria gång- och cykelvägar. Öster om Tunabergsskogen går också en fin promenadstig som används mycket. Dock är entréerna till den lite dolda, framförallt från Ängsgatan. Längs med vattendraget i Tuna går en stig som har potential att utvecklas som ett större rekreativstråk.

Koppling mot Farstanäs

Farstanäs naturreservat med sin stora badplats ligger endast cirka fem km från orten, men idag är det svårt att ta sig till Farstanäs på annat sätt än med

bil. Farstanäs är en stark målpunkt med camping, restaurang, lekplatser, promenadstigar, och en stor sandstrand. En gång- och cykelkoppling till Farstanäs naturreservat bör utvecklas.

Koppling mot Saltå och Ytterjärna

En grusväg börjar vid rondellen Rönnvägen/väg 57 som leder till Saltå och vidare mot Ytterjärna kulturcentrum. Kopplingen är viktig att stärka som gång- och cykelväg då det finns flera viktiga målpunkter i Ytterjärna, t.ex. kulturhus, grundskola och gymnasium.

Lingarundan

Lingarundan är en sju kilometer lång promenad som tar sig över Järnaslätten. Lingarundan är ett rekreativstråk som bör värnas. Rundan nås från rondellen Rönnvägen/väg 57 och entrén/skyltning bör förtydligas.

VÄGLEDNING NATUR OCH REKREATION

- Skapa en ny stor park som kan fungera som en mötesplats för Järnaborna, med vistelseytor, aktivitetsytor, sittplatser och en större lekplats.
- Utveckla mötesplatser som riktar sig till alla olika åldrar samt till både flickor och pojkar.
- Beakta värdet av villatomternas del i grönsstrukturen vid exploatering.
- Tillgängliggör närnatur genom tydligare entréer och rörelsestråk.
- Utveckla fritidsodling på fler platser i Järna.
- Gör gång- och cykelstråk samt gator grönnare genom trädplanteringar, ängsytor och blomsterlökplanteringar.
- Utveckla gröna stråk i Tunaområdet: vid Tunabergsskogen, längs med vattendraget och kopplingen till skogen i Södertuna öster om Rönnvägen (Tunaskogen).

Överst: Flygfoto över parken i Eneområdet, Underst: Vy över Enefältet.

Naturvärden och ekologiska samband

Området inom Östra Järna strukturplan är till största delen byggt på isälvsavlagringar med sandig eller grusig mark, vilket ger bra förutsättningar för artrika miljöer.

Naturmiljöerna i området varierar från öppna landskap till skog. I Eneområdet finns öppna magra gräsmarker på sandig mark som är utpekade som livsmiljöer i pollineringsplanen och vid Tuna backar är de öppna markerna lerjordar och åkermark. Resten av sandbarrskogar finns utspritt i hela området, med en koncentration vid norra Eneområdet, Fornparken och runt vattentornet. Urberg med barrblandskogar förekommer främst i nordöstra delen av området.

Spritt i området finns även lövträds- och ädellövsträdbestånd, bland annat längs det lilla vattendraget som förbinder Logsjöområdet i nordöst med Moraån i sydöst, ädellövträden på kyrkogården och vid Eneområdet. Planområdet avgränsas i väster av järnvägen som utgör en barriär för många arter. De viktigaste spridningsvägarna över järnvägen är i söder längs Moraån och i nordost mellan det lilla skogsområdet på höjden och skogen i norr om planområdet.

Östra delen av området ingår i den regionala gröna kil som följer Moraån och i den fördjupade översiktsplanen för Järna pekas gröna stråk ut genom Eneområdet och längs vattendraget i Tuna backar.

Biologiskt viktiga naturmiljöer

Trädskikt av gammal tall

Gammal tall förekommer rikligt i området, både på sandig mark och hållmarker. I synnerhet äldre tall på sandig mark signalerar att höga naturvärden kan finnas och större äldre åsbarrskogar utgör en skyddsvärd biotop. Äldre barrskog, framförallt tallskog är en av Stockholms läns ansvarsbiotoper och spridningssambanden är analyserade, med tofsmes som modellart. Källhabitat som arterna sprider sig ifrån förekommer troligtvis inte inom planområdet eftersom det är för små områden, utan i skogarna norr och väster om Järna samt Södertunaområdet öster om Järna. De områden som finns inom planområdet är framförallt viktiga för att upprätt-

hålla biologisk mångfald på lokal nivå och fungera som spridningskorridorer. De är viktiga som länkar mellan större värdekärnor och kan hysa en del rödlistade arter. I öster förekommer många tallar med talticka, en signalart som visar att tallarna är 150 år eller äldre.

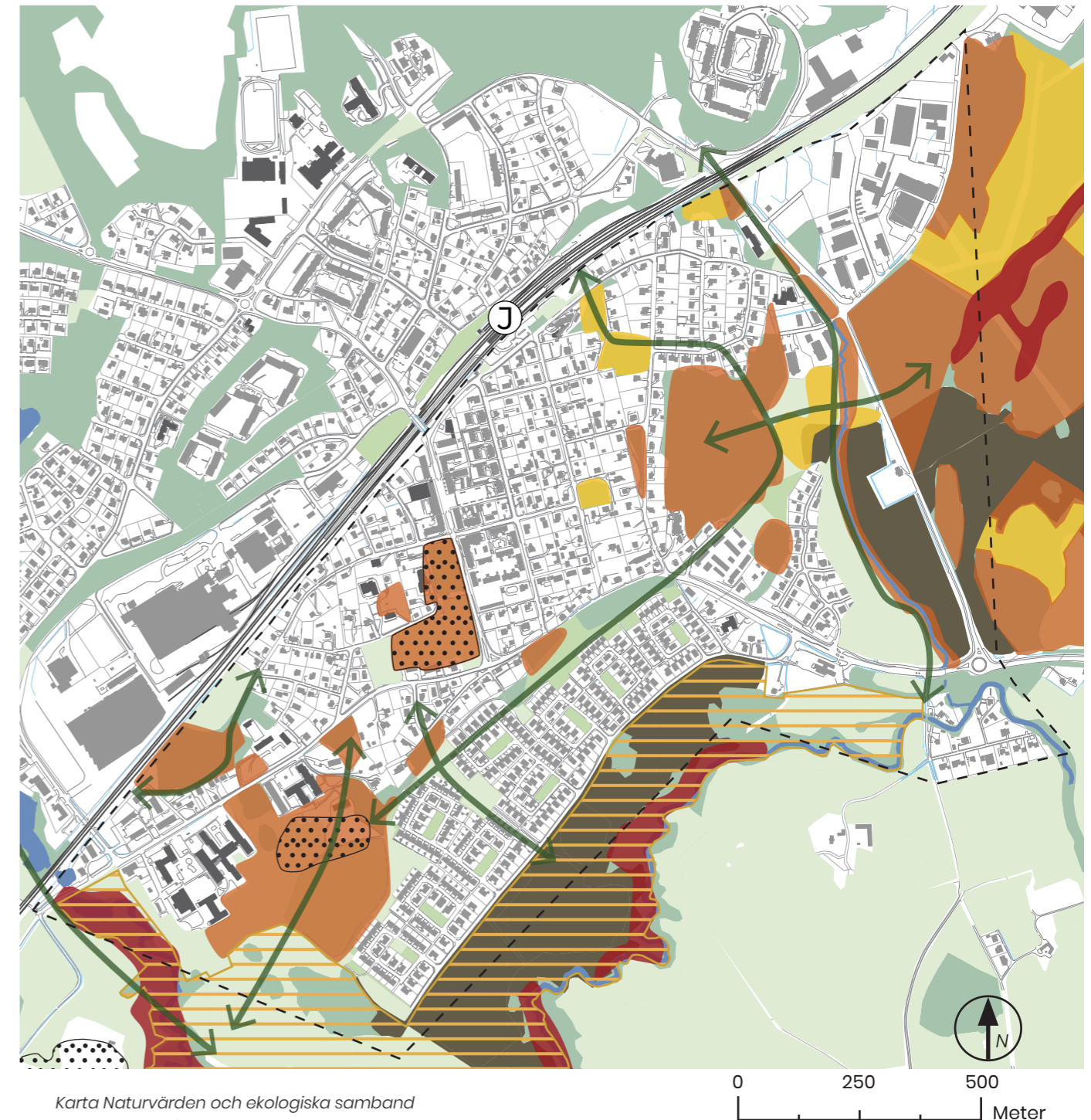
Örtrika gräsmarker och andra pollineringsmiljöer

Varma solexponerade sandiga marker som har hävdats med bete eller slätter en lång tid, och inte har gödslats eller plöjts, kan ha en mycket rik flora. Med rätt skötsel är de viktiga biotoper för blommande kärlväxter och pollinerare. Äldre villaträdgårdar med lummig karaktär, dvs fruktträd och blomsterplanteringar, har också stor betydelse för stadens pollinerande insekter. Utpekade livsmiljöer för pollinatörer finns i Eneområdets öppna gräsmarker, skogsbrynen längs med vattendraget och Tunabergsskogen samt åkerholmarna i Tuna i öster och i de lummiga villaträdgårdarna. Det finns mycket goda förutsättningar att utveckla och stärka pollineringsmiljöerna i Ene och längs stråket mot Tuna. Källhabitat för insekter och ängsflora finns i de betade hagmarkerna i Moraåns dalgång naturreservat, där flera ängs- och hagmarker har pekats ut som viktiga i den nationella ängs- och hagmarksinventeringen.

Lövträdsmiljöer och vattendrag

Lövträd förekommer sparsamt i planområdet, men ett större källhabitat finns i lövträdsravinen längs Moraåns dalgång. Kyrkogården centralt i området har flertalet äldre och mer nyligen planterade ädellövträd, främst lind, lönn och yngre bok. Det är utpekade som skyddsvärd trädmiljö av Länsstyrelsen. Skyddsvärd trädmiljö finns även vid Maria nyckelpiga förskola. Här har det troligtvis funnits en park eller ett arboretum i anslutning till gården som tidigare låg här. Ett flertal mycket grova träd av bland annat ek, bok och björk samt ädelgranar finns här. Även den starkt hotade asken växer här.

Enstaka grova gamla träd står även i de öppna markerna och i stadsbebyggelsen finns på flera håll lövträdsalléer. Äldre lövträd och i synnerhet solexponerade ädellövträd med håligheter har stor betydelse för biologisk mångfald och är hem åt många arter av mossor, lavar, insekter och fåglar.

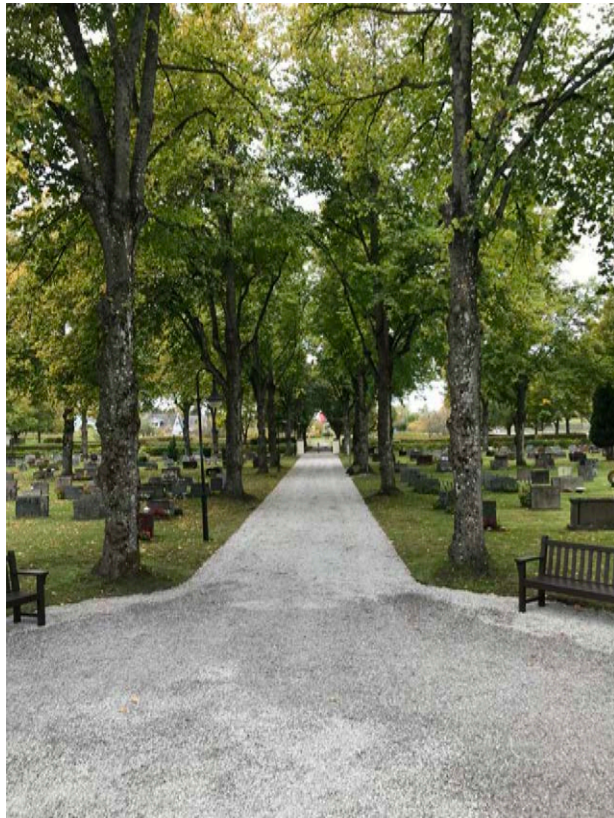
Karta Naturvärden och ekologiska samband
Skala 1:12 000 /A4

Naturreservat Moraåns Dalgång	Skyddsvärda träd
Nyckelbiotopsområde	Spridningsstråk som kan stärkas
Höga naturvärden	Järna station
Måttligt höga naturvärden	Planområdesgräns
Jordbruksmark	

I Tuna finns ett mindre vattendrag: en ravinbildning som är ett biflöde till Moraån. Ravinen med dess strandskog bildar ett viktigt ledstråk mellan Moraåns lövträdsravin och skogarna norr om Järna. Vattendraget och strandskogen med dess snåriga skuggiga och fuktiga miljö utgör en korridor genom landskapet för insekter, fåglar, mindre däggdjur och troligtvis groddjur.

Vattendirektivet

I sydöstra delen av området finns en grundvattenförekomst som sträcker sig mellan Ene och Linga. Det lilla vattendraget genom Tuna mynnar i Moraån utgör också en ytvattenförekomst.

Lindallé vid Överjärna kyrka.

VÄGLEDNING NATURVÅRDEN OCH EKOLOGISKA SAMBAND

- Bevara äldre tallar på sandig mark i så stor utsträckning som möjligt och se till att efterföljare finns.
- Bevara och utveckla Eneområdets sandiga gräsmarker med fokus på pollineringsmiljöer.
- Bevara Tunabergsskogen som närrecreationsskog och stärk biologisk mångfald med anpassad skötsel.
- Bevara och utveckla pollineringsmiljöer i sandiga gräsmarker, bryn och åkerholmar genom nyanläggning och anpassad skötsel, särskilt inom Ene- och Tunabergsområdena.
- Utveckla spridningssambanden för pollinerare i stråket mellan Ene och Tunabergsområdet.
- Skapa sandblottor och boendemiljöer för insekter i anslutning till pollineringsmiljöerna, t. ex. bihotell eller stenmurar.
- Bevara de äldre träden vid Maria Nyckelpiga förskola och Eneområdet samt kyrkogården som är utsedda som skyddsvärda trädmiljöer.
- Stärk gröna samband med trädplanteringar t. ex. alléträd.
- Bevara och utveckla det gröna stråket längs vattendraget i nordöstra delen av området.
- Planera för ett eller flera småvatten inom planområdet.

Överst: Moraåns dalgång.

Underst: Åkerholme i Tunaområdet, rik pollineringsmiljö.

Trafik och stråk

Järna har generellt sett förhållandevis låga trafikflöden och låga uppmätta hastigheter. Många gator är smala och är ofta byggda som smala villagator utan gångbana. Väg 57 (Södertäljevägen/Mölnbovägen) är en stark barriär med mycket trafik.

Kollektivtrafik

Den större delen av hushållen inom strukturplanområdet har mindre än en kilometers avstånd till pendeltågsstationen Järna station. I högtrafik går tågen till Södertälje och Gnesta var 30:e minut, och under lågtrafik och på helger ungefär en gång i timmen. Till Södertälje centrum tar resan 13 minuter och till Gnesta 11 minuter. Till Stockholm central tar resan som kortast 51 minuter.

Järna saknar ett lokalt bussnät, men de linjer som trafikerar mot Södertälje, Hölö, Mörkö och Gnesta har även till viss del funktionen av lokalbuss inom Järna. Den största bytespunkten för buss i Järna utgörs av Järna pendeltågstation där det även finns en bussterminal. I dagsläget har de flesta busslinjer passning mot pendeltågen, vilket gör att bussarna ofta avgår ungefär samtidigt som tåget istället för att komplettera tåget.

Gång- och cykelvägnätet

Gång- och cykelvägnätet är förhållandevis bra utbyggt i norra delen av Järna, men söder om järnvägen finns det färre anlagda gång- och cykelvägar. Med undantag av Enegårdet så är gatorna smala och cykelvägar har inte planerats in från början. Längs villagatorna är dock både trafikmängderna små och de uppmätta hastigheterna låga, vilket gör att de kan användas som lokalt cykelnät. Det saknas cykelbanor till stationen längs flera viktiga stråk, men dessa brister planeras att åtgärdas inom kort inom ramen för olika projekt.

Bygdevägar

Eftersom många gator som utgör viktiga stråk är smala är det svårt att skapa gång- och cykelvägar på grund av utrymmesbristen. På vissa platser har gång- och cykelvägar ändå byggts men med en lägre breddstandard än normalt, och på andra platser

har gång- och cykelfält och bygdevägar målats istället. Bygdevägar innebär att två streckade linjer målats i gatan för att skapa två vägrenar. Bilar ska köra innanför linjerna, men får använda vägrenarna vid möte. Det är ytterst viktigt att det är god sikt på dessa sträckor så att gående och cyklister syns ordentligt. Dessa lösningar ger inte lika bra fysiskt skydd som en gång- och cykelbana men skapar ändå ett bättre trafikbeteende från bilister och markerar att gående och cyklister har en tydlig plats på vägbanan.

Väg 57

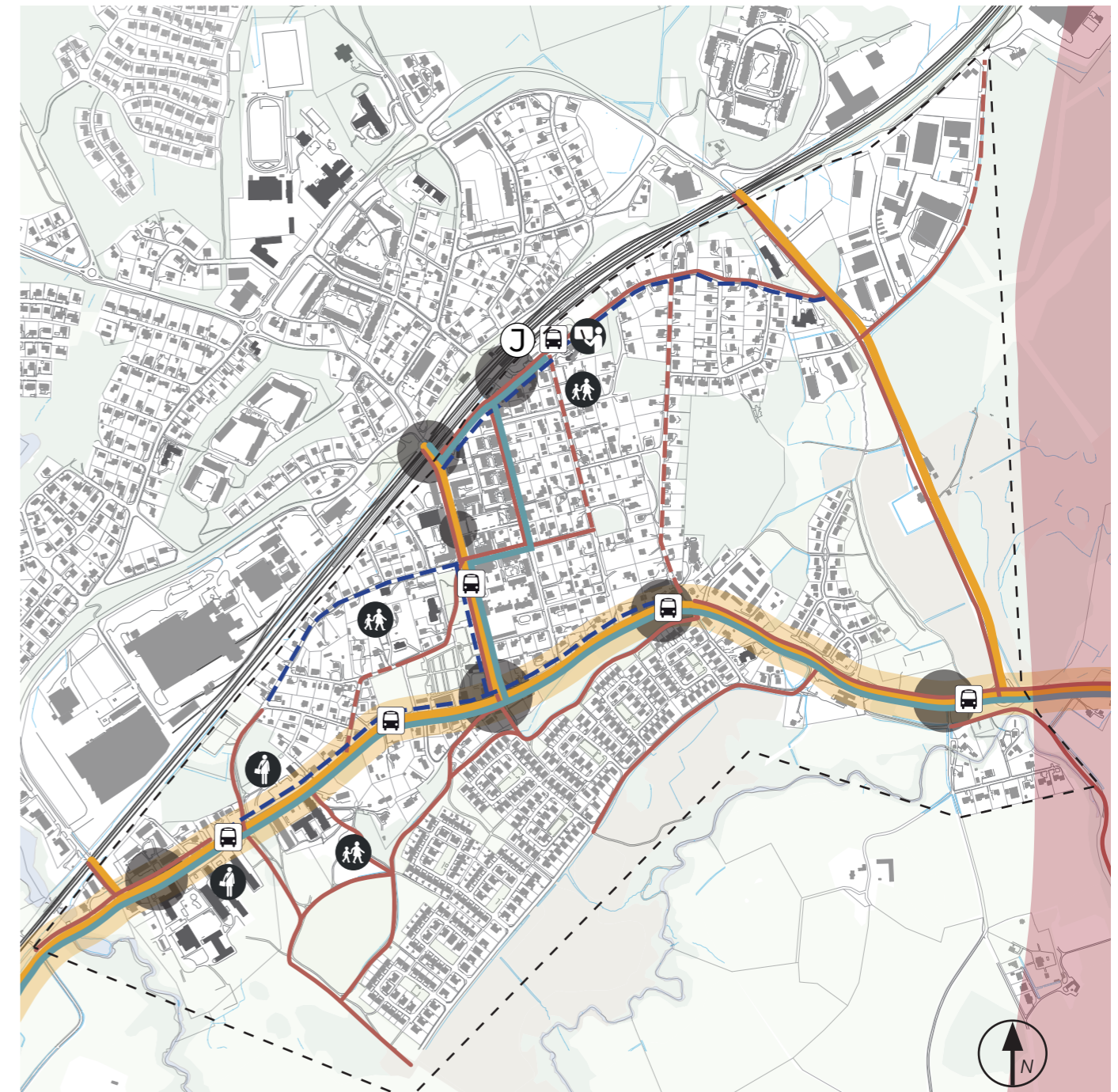
Väg 57 utgör en barriär med höga trafikflöden. Trafikflödena gör att de ordnade passager som finns över vägen blir mycket viktiga och styr gång- och cykeltrafiken till vissa stråk. Längs flera delar av väg 57 saknas det cykelmöjlighet idag, och flera gångbanor är väldigt smala. Ombyggnationen av väg 57 kommer dock att innebära en förbättring, med cykelmöjlighet längs hela sträckan och förbättrad trafiksäkerhet vid flera korsningspunkter, bättre tillgänglighet och trafiksäkerhet för flera busshållplatser och att ytterligare ett övergångsställe blir signalstyrt.

Storgatan

Storgatan vid Klockaretorget är utformad som ett gångfartsområde. För att ett gångfartsområde ska fungera väl så behöver utformningen vara anpassad, och de oskyddade trafikanterna bör vara minst lika många som biltrafikanterna. Här är utformningen anpassad för gångfartsområde, men biltrafiken är allt för dominerande och håller inte gångfart, eftersom Storgatan fungerar som en primär bilväg genom Järna idag. Många upplever att platsen inte är säker eller välkomnande för gående och cyklister eftersom bilarna dominerar utrymmet.

Farligt gods

Inom planområdet för den fördjupade översiktsplanen finns ett antal vägar som är utpekade transportleder för farligt gods. I anslutning till transportleder för farligt gods kommer konsekvenserna för nyexploatering (skyddsavstånd m.m.) att utredas inom ramarna för detaljplanprocessen.

Karta Trafik och stråk
Skala 1:12 000 /A4

Primära gång- och cykelstråk	Spårreservat för Ostlänken	Specialpedagogiskt gymnasium
Planerade gång- och cykelstråk	Järna station	Planområdesgräns
Saknade/bristfälliga gång- eller cykelstråk	Busshållplatser	
Busslinjer	Otrygga/osäkra passager	
Primära bilvägar	Förskola	
Primär led för farligt gods	Grundskola	

i VÄGLEDNING STRÅK & TRAFIK

- Planera bostäder nära kollektivtrafik och service
- Prioritera ett sammanhängande gång- och cykelvägnät
- Utveckla säkra gång- och cykelvägar till stationen
- Utveckla pendelparkering vid Järna station, samt uppföra cykelgarage
- Prioritera säkra skolvägar. Fokus på en radie om 300 meter kring skolorna samt specifika stråk som många barn använder
- Se över Storgatans utformning för att förbättra för gång- och cykeltrafikanter

Infartsparkeringen vid Järna station.

Storgatans gångfartområde.

Bussterminalen vid Järna station. Mittemot entrén till stationen finns idag villahäckar.

Skyfall

Översvämningsrisk

Järna ligger högt beläget i landskapet på en ås, och därmed finns det få lågpunkter här, och alltså liten risk för översvämnning. Enligt Länsstyrelsens lågpunktskartering, finns det en yta inom strukturplaneområdet som indikerar att översvämnning kan uppstå vid skyfall. Det gäller en liten yta norr om väg 57, vid cirkulationen.

Karta som visar lågpunktskartering i Järna. Lågpunkterna är markerad i blått och visar hur stora vattendjup som kan uppstå vid skyfall.

	0,10–0,29 m
	0,30–0,69 m
	0,70–0,99 m
	1,0 m +

Teknisk försörjning

Vatten och Avlopp

Telge nät ansvarar för verksamhetsområde för vatten och avlopp i området. Tillkommande hushåll och företag inom kommunens verksamhetsområde för VA måste ansluta till allmänt VA.

Ett flertal VA-ledningar korsar och ligger intill de förslagna förtättningsområdena vilken måste beaktas. Tillräcklig plats för nya eller befintliga ledningar behöver säkerställas i samband med planarbete i området. Ledningsrätter och områden för underjordiska ledningar kan behöva säkerställas i planarbetet.

Vid exploatering kan ledningar behöva flyttas. Ett antal reinvesteringsprojekt planeras inom de närmaste tio åren i området.

Dricksvatten

Idag finns en kapacitetsbrist i vattentornet. Mark för framtida förstärkning av reservoarvolym behöver säkerställas. Det kan även finnas behov av fler tryckstegringsstationer om exploatering sker på högt belägen mark.

Dagvatten

Dagvattennätet i Järna ansluter till recipient Moraån. Dagvatten ska i första hand tas om hand lokalt för att undvika onödig belastning på Moraån och befintligt avloppsledningsnät. Telge Nät förespråkar att en dagvattenutredning görs för strukturplaneområdet för att bland annat avgöra lokalisering och platsbehov för dagvattenanläggningar. Dagvattenutredningen bör översiktligt undersöka; - krav för att klara miljökvalitetsnormer för grund- och ytvattenrecipienter, - platsbehov för samlad dagvattenavledning och hantering, - förutsättningar för fria ytvattenvägar vid extremregn, - de geotekniska förutsättningarna för infiltration eller större öppna lösningar (så som dammar).

Vid lokalisering av bostäder och fördröjningsytor bör lågpunktskartering (skyfallskartering) beaktas. En kapacitetsutredning pågår med förslag på åtgärder i befintligt nät. I de områden som saknar separat dagvattensystem (där dagvatten ansluter till spillvattennätet) bör utbyggnad av dagvattenledningar samordnas i tidigt skede.

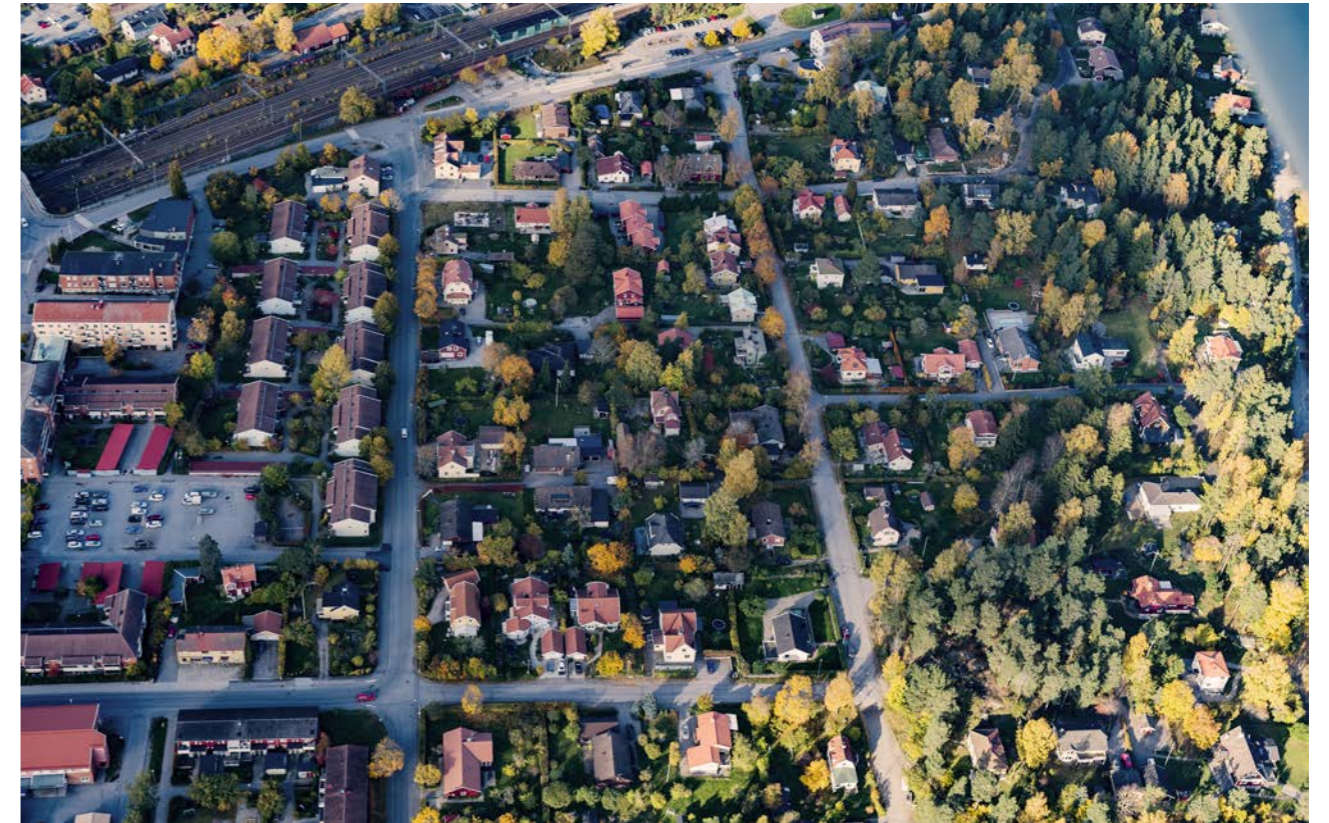
Spillvatten

Spillvattnet från Järna tätort avleds till Pilkrog där det sedan pumpas vidare mot Himmerfjärdsverket (avloppsreningsverk). En del av dagvattnet avleds till spillvattennätet (kombinerat nät) istället för till dagvattennätet. För att minska andelen dagvatten i det kombinerade nätet behöver ett flertal serviser kopplas om och nya dagvattennät byggas ut.

I vissa delar av ledningsnätet finns en kapacitetsbrist då det kommer större regn. Vid exploatering behöver åtgärder för kapacitetsförstärkning samordnas i tidigt skede för att minska risken för källaröversvämningar uppströms då fler kommer att ansluta sig till nätet. Nya bebyggelseområden har högre krav på att klara stora regn vilket kan leda till behov av fördröjningsmagasin eller ökade dimensioner i ledningssystemet lokalt och nedströms. En kapacitetsutredning pågår med förslag på åtgärder i befintligt nät. En ny överföringsledning är planerad mellan Hölö och Pilkrog och förslag på sträckningen utreds.

Energi

Befintlig kapacitet av el och fjärrvärme är god. Vid nyexploatering föreslås fjärrvärme.

Flygvy över Järna centrum.

VÄGLEDNING VA & ENERGI

- Spill- och dagvatten ska hanteras i separerade system.
- Dagvatten ska i första hand tas hand om lokalt, genom infiltration eller utjämnings- och perkolationsmagasin för att undvika avledning genom dagvattenledning.
- Ny bebyggelse ska endast tillåtas om VA kan lösas på ett rationellt och miljövänligt sätt.
- Uppvärmning ska baseras på förnybara energikällor.
- Fjärrvärme ska vara huvudalternativet vid planering av nya bostadsområden och byggnationen bör alltid ha system som möjliggör framtida anslutning till fjärrvärme.

Befintligt vattentorn i Järna är lokaliserat på en höjd ovanför Församlingshemmet.

Sammanfattande analys

Sammantaget finns flera stora värden inom strukturplane-området som bör tillvaratas och utvecklas, det finns också stor potential i utveckling av orten med möjliga platser för ny bostadsbebyggelse, nya förskolor och skolor, samt nya mötesplatser.

I analysen har framkommit att östra Järna har flera kulturhistoriskt viktiga miljöer som bör bevaras eller utvecklas varsamt. Det gäller både områden med fornlämningar och bebyggelseområden med sammanhållen eller karaktärsbärande bebyggelse, samt vissa enskilda byggnader.

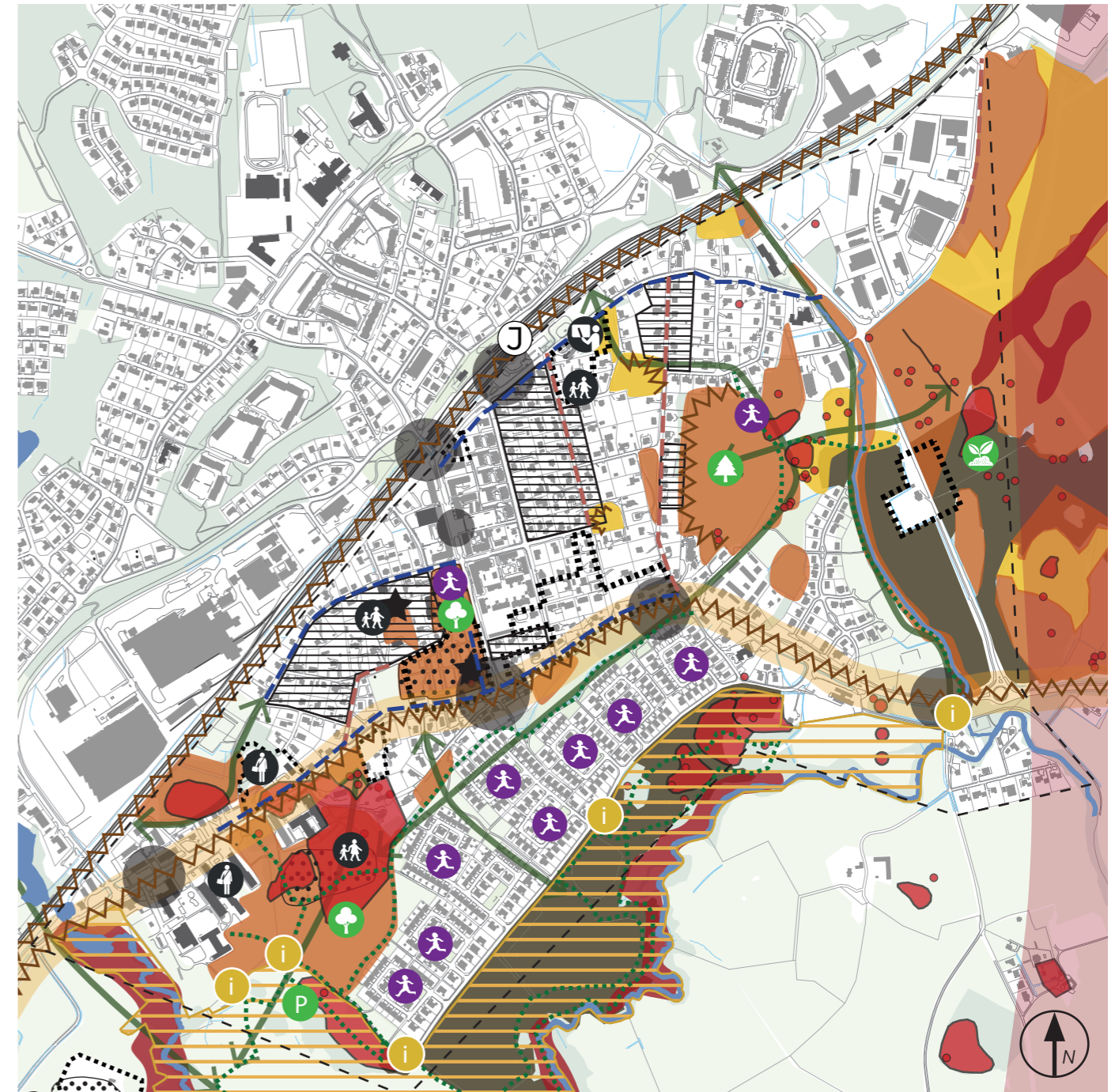
Det finns få parker i Järna som upplevs och används som allmänna. Det finns heller ingen stor allmän park med lekplats. Den enda park och lekplats som upplevs som allmän och tillgänglig är Centrumsparken (även kallat Järna torg), men den är inte tillräcklig för en ort av Järnas storlek, och särskilt inte när Järna växer och utvecklas. Det finns relativt stora och fina rekreativområden i utkanten av bebyggelseområdena som kan brukas för promenader och naturvistelse. Parker och lekplatser är viktigt för den sociala hållbarheten på en ort då de fungerar som mötesplatser i högre grad än skogsområden och naturreservat.

Efter en översiktlig naturvärdesinventering har framkommit att östra Järna har flera platser med höga naturvärden, i form av trädskikt av gammal tall, örtrika gräsmarker och andra pollineringsmiljöer, lövträdsmiljöer samt vattendrag. Området omfattar även värdefull jordbruksmark som bör bevaras som resurs för framtida matförsörjning.

Den större delen av hushållen inom strukturplaneområdet har mindre än en kilometers avstånd till pendeltågsstationen Järna station. Det finns flera bristfälliga kopplingar i gång och cykelvägnätet och några osäkra passager som bör förbättras. Väg 57 som går igenom strukturplaneområdet är en primär led för farligt gods, som därför medför ett skyddsavstånd.

Utmaningar:

1. Hitta lägen för bostadsbebyggelse utan att ta viktiga grönområden, jordbruksmark eller parkområden i anspråk, och samtidigt beakta kulturmiljövärden
2. Skapa bra mötesplatser för alla åldrar, men främst barn och unga. Mötesplatserna behöver vara allmänt tillgängliga och strategiskt placerade samt rikta sig till både flickor och pojkar.
3. Skapa utrymme för strategiska gång- och cykelstråk
4. Tillgängliggöra grönområden för fler invånare
5. Minska barriäreffekten som väg 57 innebär

Karta Sammanfattande analys
Skala 1:12 000 /A4

Medborgardialog

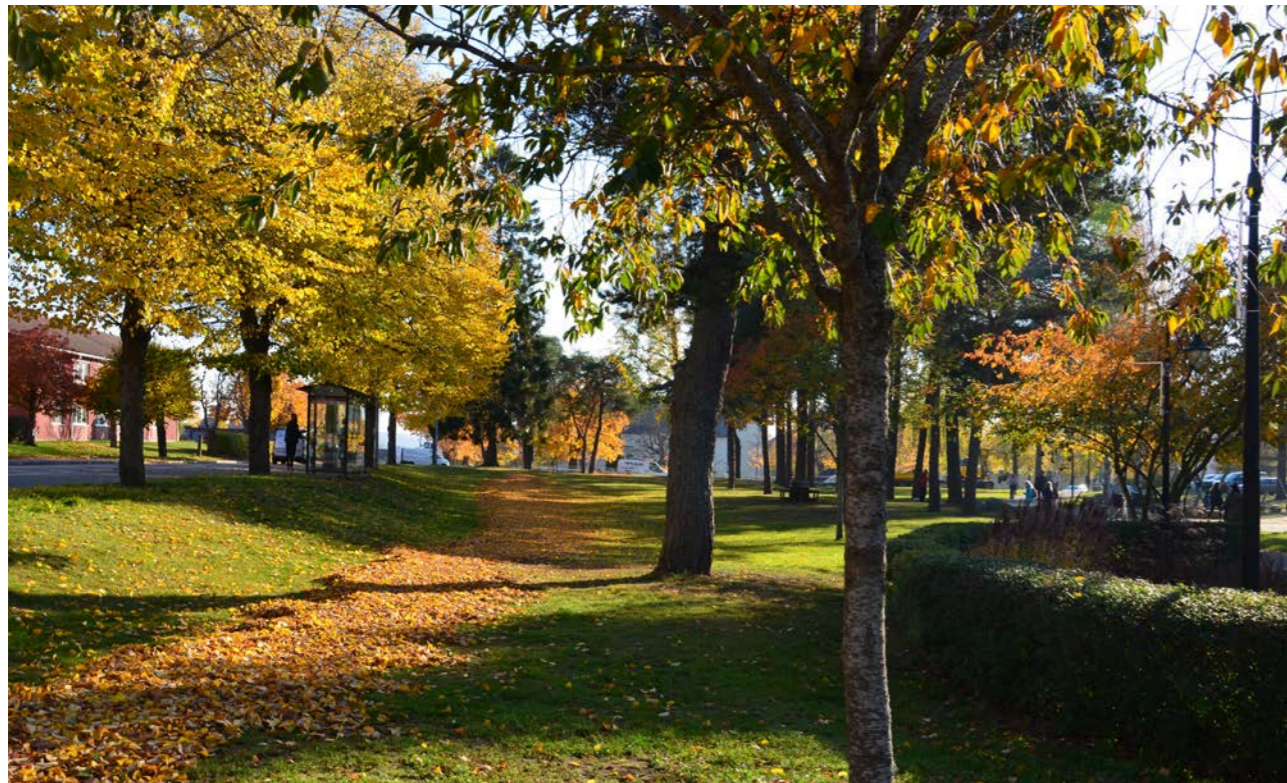
Syftet med medborgardialog i samband med strukturplanen är att låta medborgarna få chans att komma med tankar, idéer och synpunkter i ett tidigt skede av planeringen. På så sätt kan kommunen fånga upp viktiga frågeställningar och bearbeta dem i programmet. Medborgarnas lokalkännedom och erfarenheter bidrar till ett bättre kunskapsunderlag om de lokala förutsättningarna och är ett viktigt komplement till den representativa demokratin.

Under två tillfällen hösten 2019 gavs Järnas invånare möjligheten att ge synpunkter på Järnas utveckling. Detta genom två dialogkvällar där den ena fokuserade på centrala Järna och den andra på de yttre delarna av Järna. Under de två dialogtillfällena kom sammanlagt cirka 140 besökare. För att nå ut till så många som möjligt av invånarna fanns det även möjlighet att svara på en webbenkät med samma frågor som ställdes under dialogtillfällena.

Dialogen innebar att besökare kunde berätta för politiker och tjänstepersoner om hur de upplever området utifrån ett antal frågeställningar:

- Vilka platser bör bevaras?
- På vilka platser kan det förtätas? (Gällde de centrala delarna)
- Vilka platser är viktiga mötesplatser?
- På vilka platser kan det byggas? (Gällde Järnas yttre delar)
- Vilka övriga frågor vill du ta upp?

På sidan intill finns en sammanfattning av dialogen som hölls i Järna. Här visas de synpunkter som är relevanta för Östra Järna. Texten utgörs endast av inkomna synpunkter, inga kommentarer från kommunen har lagts till. För att läsa mer om medborgardialogen finns ett separat dokument som bilaga till den här strukturplanen.

Centrumparken i Järna (även kallat Järna torg)

Sammanfattat resultat av dialogen

Aktiviteter & mötesplatser

Förslag/önskemål

- Bygga ut kulturcentrum (Futurum)
- Flytta biblioteket
- Simhall
- Utveckla Morarundan med badplats, bro, kolonilotter, grillplatser, bänkar, bikupor, lekplatser
- Mer återbruk inom kommunen

Värden att bevara

- Närheten till naturen
- Karaktären som hållbar och grön ort (Järnas varumärke)
- Under Tallarna (låta utvecklas)
- Fritidsområdet vid Ene
- Morarundan

Trafik

Förslag/önskemål

- Ta bort bilarna från Klockaretorget
- Lokalbuss
- Fler och bättre cykelvägar i hela Järna, behövs speciellt mellan tätorten och Ytterjärna
- Skapa parkeringsplatser runt centrum så besökare till evenemang på Futurum och Gula villan får plats
- Avlasta Rönnvägen
- Få bort buller från industriområden vid järnvägen
- Göra Storgatan till gånggata
- Att Rönnvägen blir en "innerstadsgata" utan industri som skapar trafik
- Cykelväg längs väg 57
- Övergångsställe vid rondellen på Södertäljevägen
- Återinföra parkeringar på Storgatans gångfartsområde

Grönstruktur

Förslag/önskemål

- Tillgängliggöra Tunaskogen och skapa naturreservat
- Fler tillgängliga odlingslotter
- Områden med odlingskooperativ, bikupor och in-sektshotell
- Skapa en grön entré till Järna längs Rönnvägen med kolonilotter och grön mötesplats på "Under tallarna"
- Dagvattendammar
- Utveckling av ekologiska våtmarker
- Låt skolorna få odlingsmark
- Alla entréer till Järna bör ha gröna områden

Värden att bevara

- De gamla tallarna
- Närheten till skogen

Bebyggelse

Förslag/önskemål

- God arkitektur i hela tätorten
- Främja eko-byggande och återbruk
- Ej höga hus som skymmer för utsikt och ljus
- Långsiktigt byggande
- Aldrig bygga på jordbruksmark
- Ej industriområde i centrala Järna
- Bygga p-garage och bostäder på ICA-parkeringen
- Villor i södra skogen som är anpassade till landskapet
- Riktlinjer för ekologiskt byggande
- Bygga på höjden för att spara skogsmark
- Att bygga i form av eko-byar, inte så stora husblock
- Bygga bostäder istället för industri längs Rönnvägen
- Stadsnära byggemenskap
- Ta bort taxikiosk vid stationen
- Bygga trädgårdsstad som entré

Värden att bevara

- Förskolan Maria Nyckelpiga
- Eneskolan och ateljéerna
- Den nära naturen
- Skogen

Förslagets huvuddrag

Inom strukturplaneområdet östra Järna föreslås flera platser för förtätning av bostäder i redan befintliga bostadsområden. Befintliga parker och torg föreslås förbättras och en ny stor stadspark föreslås. Utvalda gång- och cykelstråk föreslås stärkas. Två nya lägen för förskolor föreslås. Kulturmiljö och jordbruksmark värnas och värdefull natur skyddas och stärks.

All ny föreslagen bebyggelse har mindre än en kilometers avstånd till stationen och centrum vilket möjliggör hållbart resande, som är ett viktigt mål för byggande i kommunen. Ett nära avstånd till centrum och service förbättrar också förutsättningar för verksamheter och handel. Fler lokaler för verksamheter föreslås, framförallt i centrum och nära stationen. Även lokaler för kultur och annan fri verksamhet föreslås.

Mötesplatser som parker och torg är idag bristfälliga.

Förslagets huvuddrag:

- Upp till ca 850 nya bostäder förelås, främst lokaliserade i anslutning till redan befintliga bostadsområden.
- Centrum förstärks med förtätning av bostäder, dels genom påbyggnad på en del av den befintliga bebyggelsen, dels genom nybyggnation på de två centralt belägna parkeringsplatserna som finns.
- Klockaretorget föreslås få utökad yta och utvecklas och stärkas som mötesplats.
- Nya allmänna mötesplatser inomhus föreslås på Storgatan. Ett nytt kulturnav vid befintliga Futurum samt en ny mötesplats för delningskultur i bibliotekets gamla lokaler.
- En ny stor stadspark föreslås på Enefältet.
- I östra Järna föreslås totalt fem lekplatser, varav två är nya. Sju lekplatser i Eneområdet föreslås avvecklas.
- Jordbruksmark bevaras i sin helhet.

liga. Dessa föreslås förbättras. En ny stor stadspark föreslås på Enefältet vilket ger ett lyft för hela Järna.

Flera stråk föreslås stärkas. Att stärka stråk för gående och cyklister kan handla om att skapa en trygg och tydlig gatumiljö, vilket till exempel kan inkludera breddning av gata, skyltning, markeringar, trottoarer, se över passager, röja bort sly, se över belysning eller placera parksoffor utmed stråk.

Grönområden föreslås göras mer tillgängliga. En del gröna stråk förelås att stärkas, vilket innebär att se över åtgärder som behövs för att gynna arter eller pollinatörer som finns i respektive stråk för att koppla ihop olika grönområden med varandra. Värdefulla naturmiljöer föreslås skyddas.

I Östra Järna finns värdefulla kulturmiljöer som föreslås skyddas och värnas. All jordbruksmark bevaras. Nya ytor för fritidsodling föreslås.

Två lägen för nya förskolor föreslås och Eneskolan ges yta för eventuell framtida expansion.

- Tre nya ytor för fritidsodling föreslås, både i Eneområdet och i Tunaområdet.
- Mark reserveras för att Eneskolan ska ha möjlighet till eventuell framtida utveckling/utbyggnad.
- Två lägen för nya förskolor föreslås.
- Värdefulla grönområden bevaras och görs mer tillgängliga för boende och besökare.
- Utvalda stråk tillvaratas och utvecklas för att bli mer lättillgängliga, trygga och trevliga.
- Ett flertal passager ses över för ökad säkerhet och trygghet för oskyddade trafikanter.
- Utveckling sker i samklang med Järnas kulturhistoriska miljöer och befintliga viktiga kulturmiljöer värnas.
- Fler lägen för verksamheter föreslås.
- Utvalda ekologiska spridningsvägar föreslås stärkas.

Förslagskarta
Skala 1:12 000 /A4

Yta för nya bostäder 2020-2040	Mötesplats, lekplats	Stråk som stärks
Yta för nya bostäder 2040-2060	Allmän lekplats som avvecklas	Ny koppling/trappa
Verksamhetsyta	Yta för fritidsodling	Parkering
Ny förskola	Ekologisk spridningszon som ska stärkas	Kulturnav Futurum
Utveckling av befintlig skola	Säkrare passager	Utveckling av Klockaretorget
Befintlig förskola	Utveckling av entré till Järna	Lokal för delningskultur
Befintlig skola	Utveckling av entré/nod gångstråk	Ramar som markerar inzoomningar av delområden
Specialpedagogiskt gymnasium	Moraåns naturreservat	Järna station
	Stigar Moraåns naturreservat	Planområdesgräns

Förslag del 1, centrum

Järna centrum är redan idag en mötesplats där de flesta kommersiella lokaler i Järna finns, samt där flera evenemang sker. Centrum bör förstärkas ytterligare med fler bostäder, fler lokaler för kommersiella och kulturella verksamheter samt förbättrade mötesplatser.

Förtätning av bostäder

I centrum föreslås ca 100 nya bostäder. Generellt bör våningsantalet inte överstiga fyra våningar, men varje projekt kräver sin egen analys där anpassning till omgivning behöver studeras.

Nya byggnader - parkeringen vid Klockaretorget

På den stora markparkeringen invid Klockaretorget föreslås en ny byggnad. Platsen lämpar sig bra för bostäder då det är nära handel, service och kollektivtrafik. Här kan det fungera bra med ett punkthus eller en lamell i 4 våningar. Hela den del av entrévåningen som vetter mot torget bör ha en öppen karaktär med verksamhet av något slag. Byggnaden kan på så sätt bidra med liv på torget både dag- och kvällstid samt förstärka rumsligheten genom att rama in torget.

Nya byggnader - Kyrkvägen

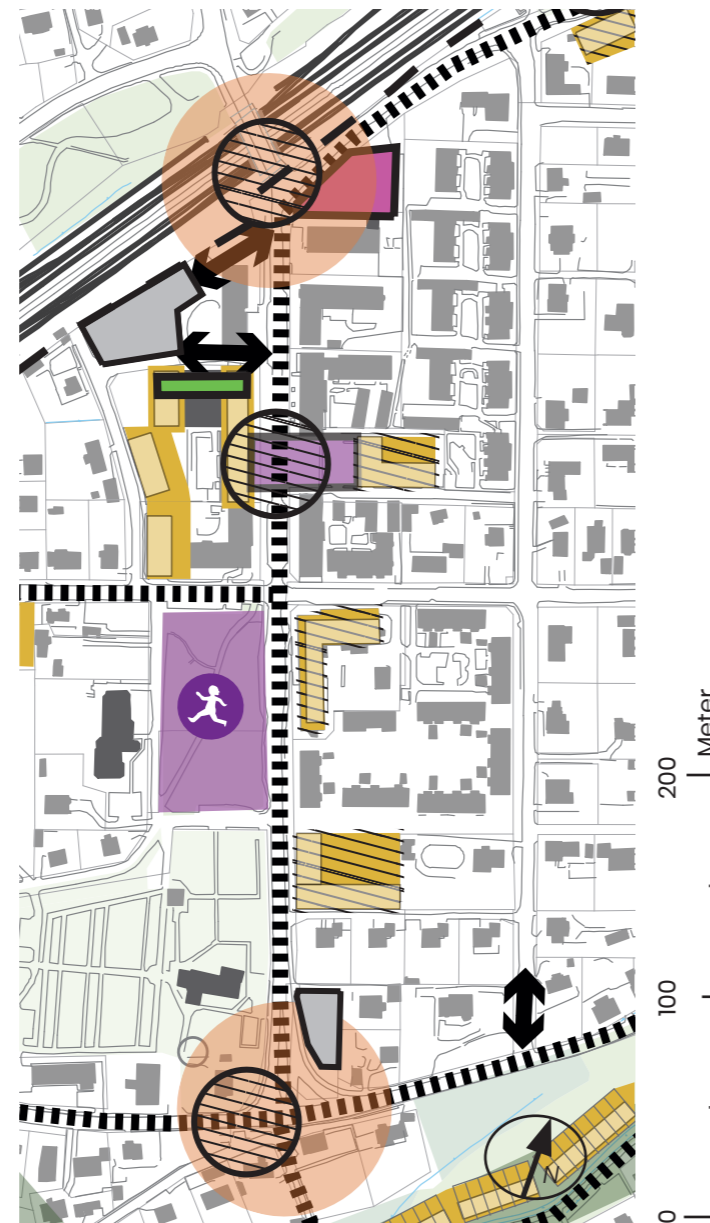
Kyrkvägen kan förtätas med flerbostadshus, läget är mycket centralt och gatan har idag en baksidekaraktär som istället kan förändras till en inbjudande och trevlig gata.

Nya byggnader - Stenbocken 12

Längs Storgatan mitt emot parken finns idag markparkering och en parkeringslänga. Ett mer effektivt utnyttjande av marken föreslås här i form av flerbostadshus med nergrävd parkering. Ny bebyggelse i detta läge bör underordna sig kyrkans betydelse som silhuett i kulturlandskapet, och vyn kring kyrkan mot slätten ska värnas.

Påbyggnad av flerbostadshus

Ett par av byggnaderna längs Storgatan kan byggas på i form av en eller ett par indragna våningar.

Förslag del 1, centrum, Skala 1: 4000 /A4

- Yta för nya bostäder 2020–2040
- Yta för nya bostäder med verksamheter i bottenplan 2020–2040
- Mötesplats, lekplats
- Utveckling av entré för Järna centrum
- Säkrare passager
- Stråk som stärks
- Parkering
- Kulturnav Futurum
- Utveckling av Klockaretorget
- Lokal för delningskultur
- Exempel på placering av huskropp/påbyggnad på befintliga hus
- Nya kopplingar
- Planområdesgräns

Referensbild: Geislerska parken, ett möblerat torg i Falun som lyckas kombinera lek, möten och trafik. Fotograf Ulf Palm.

Foto från Klockaretorget.

Referensbild som visar påbyggnad på befintligt hus i Umeå. Illustration: Bjarke Ingels Group

Verksamheter

I centrum bör samtliga bottenvåningar innehålla lokaler för verksamheter. Öppna, aktiva bottenvåningar är en viktig parameter i en levande stadsmiljö och i centrum är det extra viktigt. Verksamheter kan vara av olika karaktär, såsom kommersiella, kontor eller andra allmänna fria verksamheter. Det nya hus som föreslås mitt emot kyrkan bör också ha verksamheter i bottenvåningen.

Mötesplatser

Utökat centrumorg (Klockaretorget)

Klockaretorget föreslås stärkas som mötesplats genom att både ramarna i bättre samt utökas till ytan. En stor brist i Järna är utbudet av bra mötesplatser. Klockaretorget har med sitt centrala läge och genomströmning av människor goda förutsättningar att fungera som ett bättre torg och mötesplats.

Exempel på arkitektur som är anpassad till karaktären i Järna. Novalis gymnasiet, Järna centrum.

En tydligt offentlig byggnad med inbjudande entrévåning är viktiga arkitektoniska aspekter på Kulturnavet. Referensbild Skellefteå Kulturhus, White arkitekter

Torget föreslås förlängas österut vilket skapar en torgyta som är fri från bilar och genomfartstrafik. Det gör att torget kan fungera bättre då en större yta blir ostörd. En ny föreslagen byggnad med verksamheter i bottenplan föreslås intill torget för att rama in torget och ge det en rygg.

Centrumparken (även kallat Järna torg)

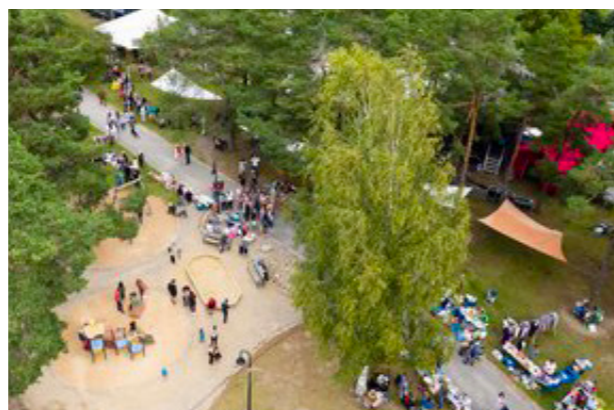
Centrumparken är idag en populär mötesplats som kan utvecklas för att rymma fler funktioner. Exempelvis kan något för äldre barn och ungdomar och fler sittplatser skapas. Även grönskan i parken kan kompletteras, både för att skapa fler rum och bidra till ökad biologisk mångfald. Parkens karaktär med öppna gräsytor och högvuxna tallar ska dock värnas.

Kulturnav

Ett kulturnav planeras på platsen för nuvarande Futurum. Kulturnavet är tänkt att rymma bibliotek

Referensbild: Malmö Makerspace på Stapelbädden. Foto: Simon Helmersson

Järna Torg används till evenemang. Här foton från Järna Kulturfest 2019. Foto: Christian Ferm

och föreningsverksamhet, förhoppningsvis även Kulturskolan och Ung fritid. Den nya byggnaden föreslås i form av en tillbyggnad till befintlig byggnad. Eftersom Futurum är en kulturmiljömässigt viktig byggnad i Järna bör tillbyggnaden ta hänsyn till både den befintliga byggnadens höga kvaliteter och Järnas stadsbild.

Det nya Kulturnavet kan komma att bli en stark identitetsbyggnad och ett viktigt tillskott i Järna. Byggnaden behöver således hålla en hög arkitektonisk kvalitet. Gestaltning blir en central fråga där material och utformning behöver studeras utförligt.

Lokal för delningskultur

Järna utmärker sig som ort med många småföretagare, stort engagemang och god lokal samverkan. Det ger goda förutsättningar för att utveckla en starkare delningskultur vilket är positivt ur flera hållbarhetsaspekter. Lokalerna som biblioteket brukar idag skulle kunna användas för olika medborgarstyrda initiativ när biblioteket flyttar till nya kulturnavet. Här skulle det till exempel kunna rymmas ett maker space, det vill säga en verkstadslignande miljö som uppmuntrar till delning av kunskap, verktyg och idéer. Det kan också vara en plats för återbruk av olika slag.

Stråk och passager

Storgatan

Storgatan som löper genom centrum är ett av Järnas viktigaste och mest trafikerade stråk, där många verksamheter, butiker och mötesplatser rymms.

Över Klockaretorget som är Storgatans nav, är det väsentligt att gående prioriteras. Trots dagens utformning av gångfartsområde med rekommenderad gångfartshastighet uppstår det många situationer där bilarna dominerar platsen. Utformningen behöver göra de gående till norm, och samtidigt ge cyklister god framkomlighet. Med en ny möblering och rumslighet på torget kan detta åstadkommas.

Hela Storgatan behöver en gestaltning som signalerar huvudstråk. Både norr och söder om Klockaretorget behövs breda trottoarer samt en tydligt markerad cykelbana.

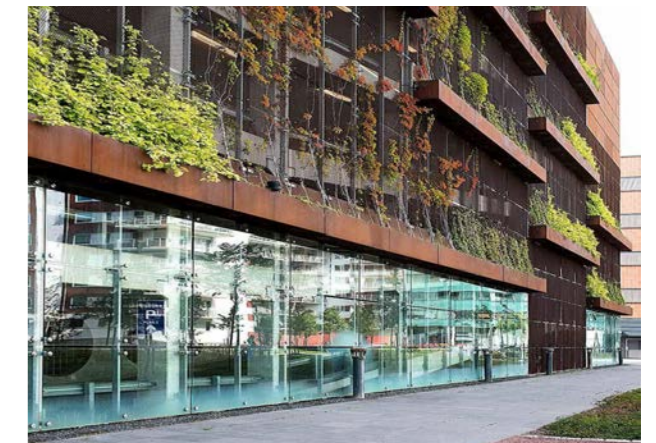
Platsen där Storgatan möter bron över järnvägen och sedan övergår i Turingevägen/Södra Järnvägs-gatan, är en viktig nod som idag är otydlig för alla trafikslag. Noden bör förstärkas och förtydligas för respektive trafikslag.

Parkering

Centrumparkering

Förslaget innebär exploatering på två centrala parkeringsplatser, en som är allmän intill Klockaretorget och en som är privat. Det finns behov av att omlokalisera de parkeringsplatser som försvinner i samband med strukturplaneförslaget. Parkeringsplatser föreslås därför dels i parkeringsgarage som kan inrymmas i nybyggnationernas källarplan, samt i ett nytt parkeringshus i 3-4 våningar intill Storgatan och järnvägen. Infart till parkeringshuset kan ske från Kyrkvägen. Storgatan ligger på en marknivå 7 meter högre än Kyrkvägen vilket innebär att parkeringsgaraget skulle ligga i sutteräng och kunna rymma många parkeringsplatser utan att byggnaden behöver synas märkvärdigt från Storgatan. Ett parkeringshus i detta läge skulle möjliggöra nya och bättre förbindelser mellan Storgatan och Kyrkvägen.

Ytan vid infarten till Storgatan från väg 57 som idag är en gräsbeklädd yta, föreslås användas som ny markparkering för besökare till centrum. Eftersom platsen är en entré till Järna centrum behöver en sådan markparkering ha en trevligt utförande med bland annat trädplantering.

Referensbild parkeringshus med uppglasad bottenvåning för att skapa trygghet, Västra hamnen Malmö. Foto: Krook och Tjäder.

Förslag del 2, Tuna backar och ängar

I Tuna backar föreslås befintlig villabebyggelse kompletteras med radhus samt en ny förskola. I Tuna ängar föreslås verksamhetsområdet avvecklas och utvecklas till flerbostadshusområde. Några promenadstråk föreslås stärkas och lekplatsen vid Tunabergsskogen föreslås utvecklas.

Bostäder

Tuna ängar

I Tuna ängar föreslås verksamhetsområdet ersättas med flerbostadshus. Det är en centralt belägen plats nära spårbunden kollektivtrafik, ca 500 meter från Järna station. Även Järna centrum med livsmedelsbutiker och serviceutbud ligger inom bra gångavstånd och närheten till skogen och parken är en annan stor kvalitet för ett flerbostadshusområde här. Bebyggelsen föreslås vara cirka fyra våningar.

Dagens befintliga verksamheter är av sådan karak-

Referensbilder: nybyggt radhusområde samt flerbostadshusområde. Överst: ALM Småa / Thomas Henriksson. Underst: Tallhöjden, Södertälje

tär att de bedöms kunna lokaliseras på annan plats utan större svårigheter. En del av dem skulle med fördel kunna finnas kvar och rymmas i bottenvåning på framtida bostadskvarter. Se vidare under verksamheter.

Söder om dagens befintliga verksamhetsområde föreslås nya flerbostadshus i form av punkthus i fyra våningar. Här måste utredningar för intilliggande fornlämningar göras. En öst-västlig ekologisk koppling ska värnas här.

Tuna backar

Tuna backar föreslås kompletteras med radhusbebyggelse. Marken är redan planlagd för bostadsändamål och lämpar sig väl för sammanhållen radhusbebyggelse, som komplement till de befintliga villorna och flerbostadshusområdet som föreslås längre norrut i Tuna. En allmän mindre park föreslås mellan de två radhusområdena. Riskavstånd till väg 57 (Södertäljevägen) behövs. Bebyggelsen kommer att bidra till att skapa en mer inbjudande entré till Järna.

Söder om väg 57

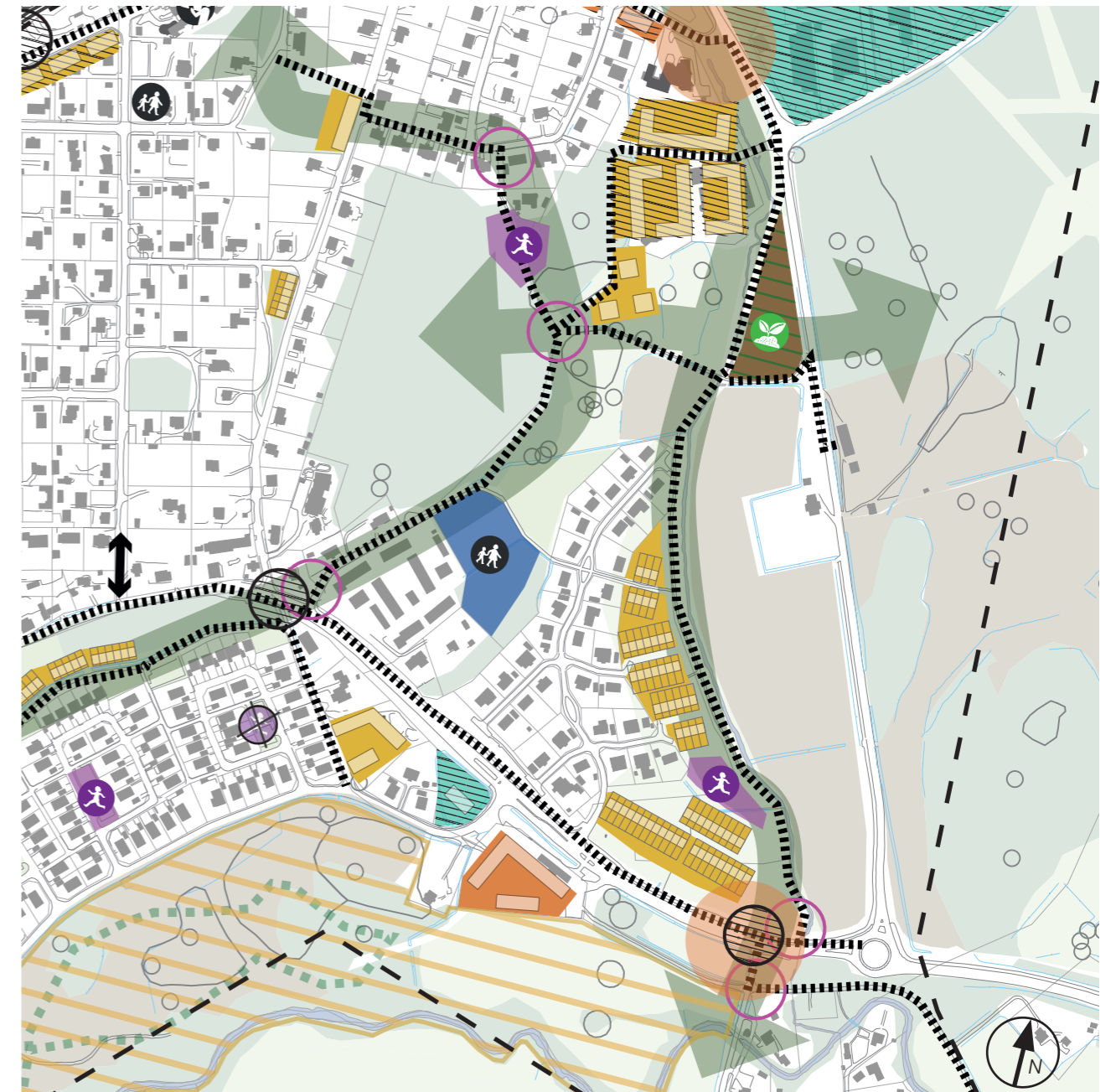
Den tidigare förskolan Konvaljen på Konvaljstigen i östra Eneområdet står idag oanvänd. Det är inte aktuellt att öppna den som ny förskola, då platsen inte är tillräckligt stor för dagens ykrav. Marken lämpar sig istället bra för att pröva bostadsbebyggelse upp till tre våningar.

Även marken för bensinstationen kan på längre sikt vara aktuell att omvandla till bostadsändamål.

Tavestavägen

Längs med Tavestavägen föreslås radhusbebyggelse eller flerbostadshus i två våningar vid korsningen Ångsgatan. Exploateringen kan möjliggöra en ny gata mellan Tunavägen och Tavestavägen för att förbättra rörligheten i området. Det är idag en koppling som saknas. Kopplingen skulle också bidra till att tillgängliggöra Tunabergsskogen för fler.

Längre söderut på Tavestavägen finns eventuellt möjlighet för en mindre radhuslänga. En naturvärdesinventering behövs.

Förslag del 4, Tuna backar och Tuna ängar
Skala 1: 6000 /A4

	Yta för nya bostäder 2020-2040		Mötesplats, lekplats		Nya kopplingar
	Yta för nya bostäder med verksamheter i bottenplan 2020-2040		Allmän lekplats som avvecklas/övergår till samfällighet		Exempel på placering av huskropp
	Yta för nya bostäder 2040-2060		Säkrare passager		Planområdesgräns
	Yta för nya bostäder med verksamheter i bottenplan 2040-2060		Utveckling av entré till Järna		
	Verksamhetsyta		Utveckling av entré/nod gångstråk		
	Ny förskola		Stråk som stärks		
	Yta för fritidsodling		Ekologisk spridningszon som ska stärkas		
	Befintlig förskola				

Mötesplatser

Lekplats vid Tunabergsskogen

Den lilla lekplatsen i norra delen av Tunabergsskogen förelås utvecklas och bli mer allmänt tillgänglig. Den behöver synliggöras så att det är lätt att förstå att det är en allmän lekplats, och kan med fördel utökas med till exempel rutchkana i slänt och annan lekturströmning. Även entrén till parken från Ängsgatan behöver göras tydligare.

Lekplats vid Tuna backar

I det nya föreslagna bostadsområdet i Tuna backar förelås en ny allmän lekplats och mötesplats. Det nya föreslagna promenadstråket längs med vattendraget i Tuna passerar här och utgör därför en viktig mötesplats utmed den promenadslinjan.

Under tallarna

Under tallarna är en viktig mötesplats med matproduktion i fokus och är ett av Sveriges första andelsjordbruk. Dessutom hålls många utbildningar samt kulturevenang här. I medborgardialogen framkom att Under tallarna är en mycket värdefull plats. Den bör värnas även i framtiden.

Fritidsodling

En yta för fritidsodling förelås norr om befintlig jordbruksmark intill Rönnvägen. Ytan är markerad för fritidsodling i odlingsstrategin.

Referensbild. Fågelboparken, AJ Landskap/ Mikael Johansson

Stråk och passager

Promenadstråk vid Tunabergsskogen

Stråket är idag välanvänt. Entréerna och kopplingarna till det förelås förtydligas så att stråket kan komma fler till gagn.

Promenadstråk längs med Tunas vattendrag

Längs med vattendraget i Tunaområdet går en liten stig som kan utvecklas till ett fint och populärt promenadstråk och utflyktsmål. Stråket leder från det nya föreslagna flerbostadshusområdet i Tuna ängar till väg 57. Det kopplas efter cirkulationen ihop med en grusväg som leder vidare mot Ytterjärna kulturcentrum. Kopplingen mot Ytterjärna är viktig att värna i samband med Ostlänkens utveckling, och även förstärka då det finns flera målpunkter i Ytterjärna. Även Lingarundan är viktig att värna.

Verksamheter

Ny förskola

I den här delen av Östra Järna saknas det idag en förskola. Då en stor del av den nya föreslagna bebyggelsen ligger i Tunaområdet behövs plats för en framtida förskola. Den föreslagna ytan är tillräckligt stor för att rymma en fullstor förskola enligt dagens direktiv om sex avdelningar. Marken gränsar till parkmark och skog, vilket är gynnsamma förhållanden för placering av en förskola.

Promenadväg i Tunabergsskogen

Befintligt/nytt verksamhetsområde i Tuna

Det befintliga verksamhetsområdet förelås avvecklas och istället ge plats åt bostäder. En del av verksamheterna här är av sådan karaktär (t ex kontorsverksamhet) att det kan finnas kvar och rymmas i bottenvåningarna på de nya bostadshusen. Andra som kräver mer logistik skulle kunna flytta till det eventuella framtida Södertuna industriområde öster om Rönnvägen. Kommersiella lokaler lämpar sig bättre i centrum.

Det finns även en fastighet söder om väg 57 som kan utvecklas för någon typ av verksamhet.

Befintlig brandstation vid Rönnvägen

Det finns inga planer på ny lokalisering av brandstationen men det finns behov av utveckling av befintliga lokaler.

Jordbruksmark

Jordbruksmarken inom strukturplaneområdet bevaras eftersom den är en långsiktig resurs och

Under tallarna, mötesplats med matproduktion i fokus. Fotograf: Lena Granefelt

viktig för framtida matförsörjning.

Ekologi/gröna kopplingar

Det finns ett flertal gröna spridningsvägar som ska bevaras och stärkas i Tunaområdet. Framförallt pollineringsmiljöer kan utvecklas och stärkas.

För att koppla ihop de olika närnaturområden som finns i centrala Järna förelås ett stråk stärkas från Ene, via Tunabergsskogen och vidare till de mindre skogsområdena norrut.

I öst-västlig riktning förelås en koppling mellan Tunabergsskogen och Tuna skogen (Södertuna) att stärkas.

Längs med vattendraget i Tuna förelås ett nytt promenadstråk. Detta kan även bli ett viktigt stråk ur ekologisk synpunkt för att gynna vattenlevande djur och växter. Eventuellt kan en anläggning av ett eller flera småvatten i den gamla åkermarken och/eller nya parken vid vattendraget skapas.

Förslag del 3, Ene-området

I Ene-området bör exploatering endast ske i mycket begränsad skala då den här platsen både är historiskt och ekologiskt viktig. Här finns flera fornlämningar och möjligheter att förstå och läsa av landskapet. I Ene-området bör mark reserveras för framtida möjlig utvidgning av skola och förskola, samt en ny stadspark skapas.

Bostäder

Radhusbebyggelse söder om väg 57

Längs med den befintliga gångvägen söder om väg 57 i Ene-området föreslås förtätning med radhus. En ny bilgata behöver anläggas med infart österifrån för att kunna angöra de nya bostäderna. Ett antal radhus med egna uteplatser/trädgårdar kan rymmas efter hänsyn tagen till riskavstånd till väg 57. Radhusbebyggelse är en typologi som saknas i Järna och skulle kunna komplettera bostadsbeståndet som i denna del främst består av fristående hus. Det gröna spridningsstråket bör utvecklas i samband med planläggning.

Radhus i södra Ene

Det finns utrymme för radhus eller flerbostadshus i två våningar i kanten av Eneområdets södra del mot naturreservatet. Det skulle bidra positivt till ett varierat bostadsbestånd.

Referensbild: Flerbostadshus i två våningar, Gnesta

Mötesplatser

Stadspark

Järna saknar en stor sammanhållen park, och även en stor lekplats saknas. Den befintliga gräsytan i Ene-området är den enda ytan i Järna tätort som har möjlighet att utvecklas till stadspark av tillräcklig storlek (3 ha). Platsen är därför viktig att bevara och utveckla. Här kan en ny grön och blomstrande park skapas med aktiviteter för både barn och vuxna, flickor och pojkar i alla åldrar. Parken föreslås utvecklas med stor lekplats, bollplan och vistelseytor som ger möjlighet för många människor att samlas för tex. bollspel, picknick och festligheter.

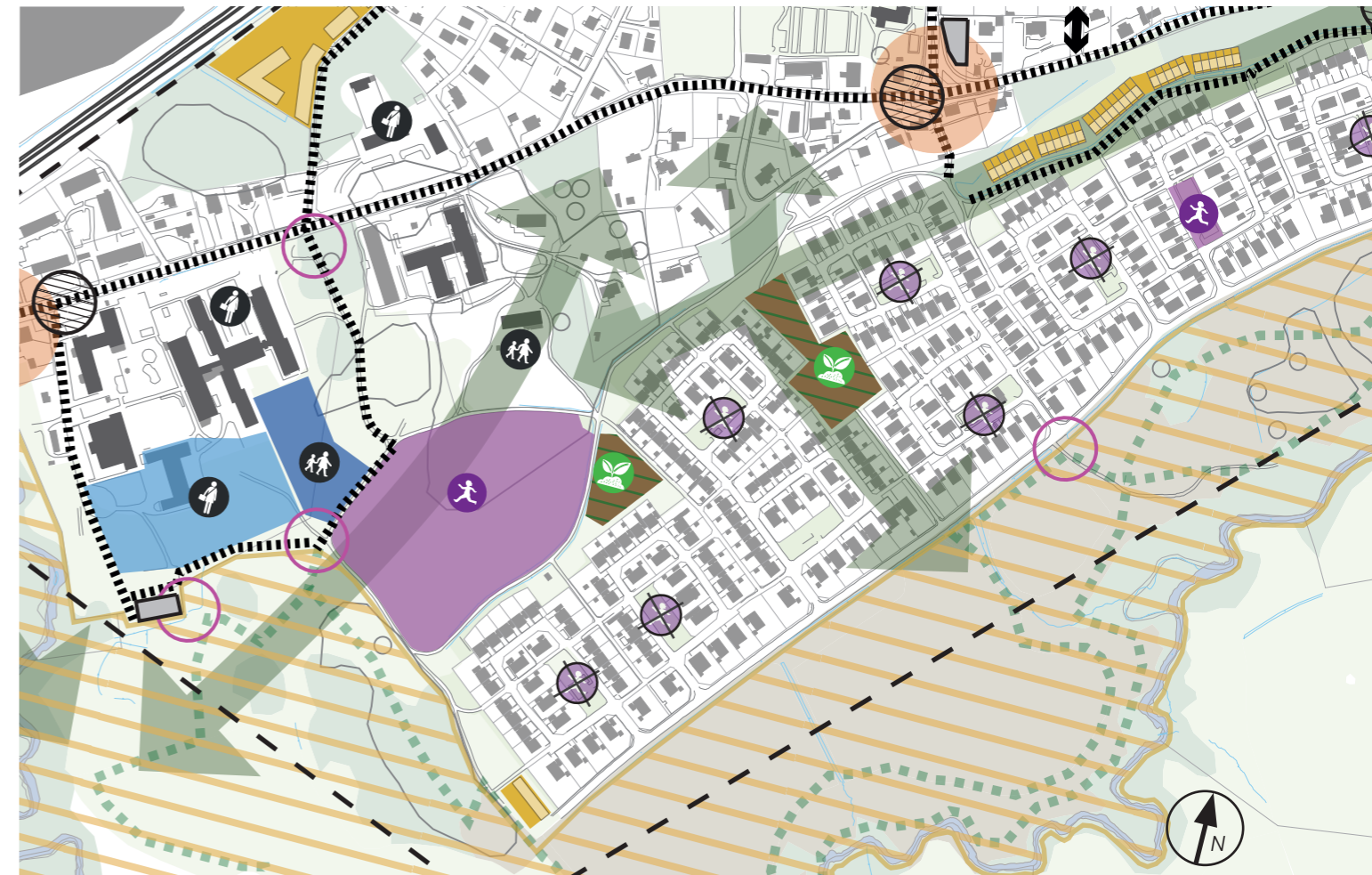
Gestaltningen av parken behöver anpassas till befintliga natur- och kulturhistoriska värden. Platsen är både tyst och vacker, här ges en bred vy över landskapet med fina utblickar över Enekullarna och Ytterjärna. Eftersom parken gränsar till naturreservatet kan det också bidra till att bättre tillgängliggöra reservatet för Järnas invånare och besökare.

Lekplatser i Ene

I Enes villaområde finns det åtta allmänna lekplatser, men dessa upplevs och används som privata (delvis även som parkeringar). De är både svåra att upptäcka och ta sig till för allmänheten, samt svårt att förstå de får lov att användas av allmänheten. Därför föreslås här att en av lekplatserna behålls och utvecklas för allmänheten och de resterande sju föreslås avvecklas, alternativt att en samfällighet bildas och tar över dem.

Referensbild: Stor grupp människor som träffas i park för att träna tillsammans. Foto: Stefan Källstigen/Mitt i.

Förslag del 3, Ene-området
Skala 1: 6000 /A4

0 100 200
Meter

	Yta för nya bostäder 2020-2040		Säkrare passager
	Ny förskola		Utveckling av entré till Järna samt Järna centrum
	Utveckling av bef. skola		Utveckling av entré/nod gångstråk
	Befintlig förskola		Stråk som stärks
	Befintlig skola		Parkering
	Mötesplats, lekplats		Exempel på placering av huskropp
	Allmän lekplats som avvecklas/övergår till samfällighet		Nya kopplingar
	Yta för fritidsodling		Planområdesgränser
	Ekologisk spridningszon som ska stärkas		

Den lekplats som ligger i ett bra strategiskt läge för både boende i området och för allmänheten att ta sig till föreslås utvecklas.

Naturresevat

Bättre och tydligare entréer till reservatet bör iordningställas vid de båda befintliga entréerna. Även cykelparkeringar och bra skyltning behövs. En ny parkeringsplats söder om Eneskolan föreslås (som även kan användas för stadsparkens besökare).

Fritidsodling

Två platser för fritidsodling föreslås i Ene. Odling har efterfrågats i området och är positivt ur flera aspekter, inte minst för den sociala hållbarheten i ett område.

Stråk och övergångar

"Skolstråket"

Stråket från centrum via Hagagatan, över väg 57 och slutligen till Ene, förbinder centrum med både Mariaskolan och Eneskolan, och slutligen även den nya föreslagna stadsparken samt Moraåns naturreservat. Stråket bör stärkas både visuellt och funktionellt.

Verksamheter

Området kring förskolan Maria nyckelpiga

Den befintliga förskolan med dess omgivande skyddsvärda trädmiljö föreslås bevaras i nuvarande form. Det har framkommit i medborgardialogen att den är omtyckt och önskas bevaras. En översiktlig naturinventering har visat att det finns flera äldre

Referensbild: entréplats vid Skuleskogen, AJ Landskap/ Anders Jönsson.

värdefulla träd, och området är dessutom historiskt värdefullt med flera fornlämningar.

Utökning av Eneskolan samt ny förskola

Skolan ges möjlighet att expandera. Marken söder om skolan bör sparas så att skolan har möjlighet att växa när/om behov uppstår.

Här finns även utrymme för att anlägga en till förskola när/om behovet av fler förskoleplatser uppstår. Även en förskola och dess gård kan påverka den kulturhistoriskt viktiga miljön, både genom det fysiska avtrycket men också påverka det visuellt upplevda landskapet. Därför bör utformning ske med hänsyn till kulturmiljön, i tidig dialog med stadsantikvarie och Länsstyrelsen.

Ekologi och gröna kopplingar

Mellan befintlig gångväg i norra Ene och väg 57 finns idag ett spridningsstråk som ska bevaras samt stärkas med vegetation som gynnar pollinerare. Mellan Moraåns naturreservat och vegetationen norr om Eneparken föreslås den gröna kopplingen stärkas.

I Ene vid Mariaskolan finns utpekade skyddsvärda träd, dessa ska bevaras och värnas.

Referensbild: parksoffor utmed stråk med plantering bakom.

Referensbild: Aspudsparken, AJ Landskap/ Kasper Dudzik

Förslag del 4, Västra centrala delen

Västra centrala delen av strukturplaneområdet föreslås förtätas med några nya byggnader. Läget är centralt, inom gångavstånd till både spårbunden trafik, handel och service i centrum, skolor samt naturreservat.

Förtätning av bostäder

Flerbostadshus vid järnvägen

Söder om järnvägen längs med Hagagatan finns en stor yta som lämpar sig väl för att pröva bostadsbebyggelse i form av flerbostadshus på cirka fyra våningar. Stadsplanen från 1940 visar på lamellhus längs Hagagatan. Riskavstånd till järnvägen behövs.

Förtätning i kvarteret Församlingen

Viss förtätning i villaområdet kan också ske, främst på grund av dess centrala läge, nära både centrum och spårbunden kollektivtrafik. Området är dock klassat som karaktärsbärande och sammanhållet sett ut kulturmiljösynpunkt. Exploatering här bör därför göras varsamt i tidig dialog med stadsantikvarie. Det är viktigt att studera placering, material, färgsättning och volymer utifrån kulturmiljö. Det är också viktigt att bevara den grönkaraktär som är karaktäristisk i området.

Stråk

"Skolstråket"

Stråket från centrum via Hagagatan, över väg 57 och slutligen till Ene, förbinder centrum med både Mariaskolan och Eneskolan, och slutligen även den nya föreslagna stadsparken samt Moraåns naturreservat. Stråket bör stärkas både visuellt och funktionellt.

Överst: Referensbild, Skagerhuset i Stockholm. Flerbostadshus i trä.

Mitten: Referensbild, Hestra, radhus omgivna av grönska,

Underst: Referensbild, Friluftstaden i Malmö

Förslag del 2, Västra centrala Järna

Skala 1: 4000 /A4

0 100 200
Meter

- Yta för nya bostäder 2020-2040
- Befintlig förskola
- Befintlig skola
- Stråk som stärks
- Exempel på placering av huskropp
- Planområdesgräns

Förslag del 5, Stationen och Södra Järnvägsgatan

Södra järnvägsgatan kan på lång sikt utvecklas till stadsgata och utgöra en tydligare entré till Järna station från södra sidan. Strukturplanen är ett dokument som sträcker sig över lång tid. Några av förslagen är möjliga att påbörja nu och andra är mer långsiktiga.

Bostäder

Omvandling till stadsgata

Södra Järnvägsgatan är idag den södra infarten till Järna station. Infartsvägen är otydlig och ger ingen känsla av att vara på väg mot stationen. Gatan är kantad av villabebyggelse. Mot stationen möts besökare idag av villahäckar. Särskilt den här delen av gatan kan med fördel utvecklas till flerbostadshus på upp till fyra våningar med entréer mot gatan. Det ger liv och aktivitet till stationsområdet samt centralt placerade bostäder. Det ger också fler ögon på gatan och därmed en tryggare miljö kring stationen. Att på sikt bebygga även de östra delarna av Södra Järnvägsgatan med flerbostadshus istället för villor skulle ge Järna ett stort tillskott av centralt belägna bostäder.

Verksamheter

Intill stationen lämpar det sig mycket väl med verksamheter i bottenvåningar. I takt med att Södra järnvägsgatan på sikt utvecklas till en stadsgata finns även här möjlighet att lokalisera verksamheter i bottenvåningar längs med gatan.

Kontorshus inklusive parkering

Infartsparkeringen vid stationen är viktig för att enklare kunna välja tåget som färdmedel istället för att ta bilen till sin slutdestination. Det finns även behov för ett cykelgarage nära stationen. En kontorsbyggnad på befintlig pendlerparkering kan förläggas här och då även kombineras med parkeringshus. Parkeringen kan placeras på sidan som vetter mot spåren och kontorslokaler/verksamheter mot gatan och stationens entré. Det skulle ge en mer inbjudande entré, kontorsplatser i kollektivtrafik nära läge samt en effektivare pendlerparkering. Riskavstånd till järnvägen behöver utredas.

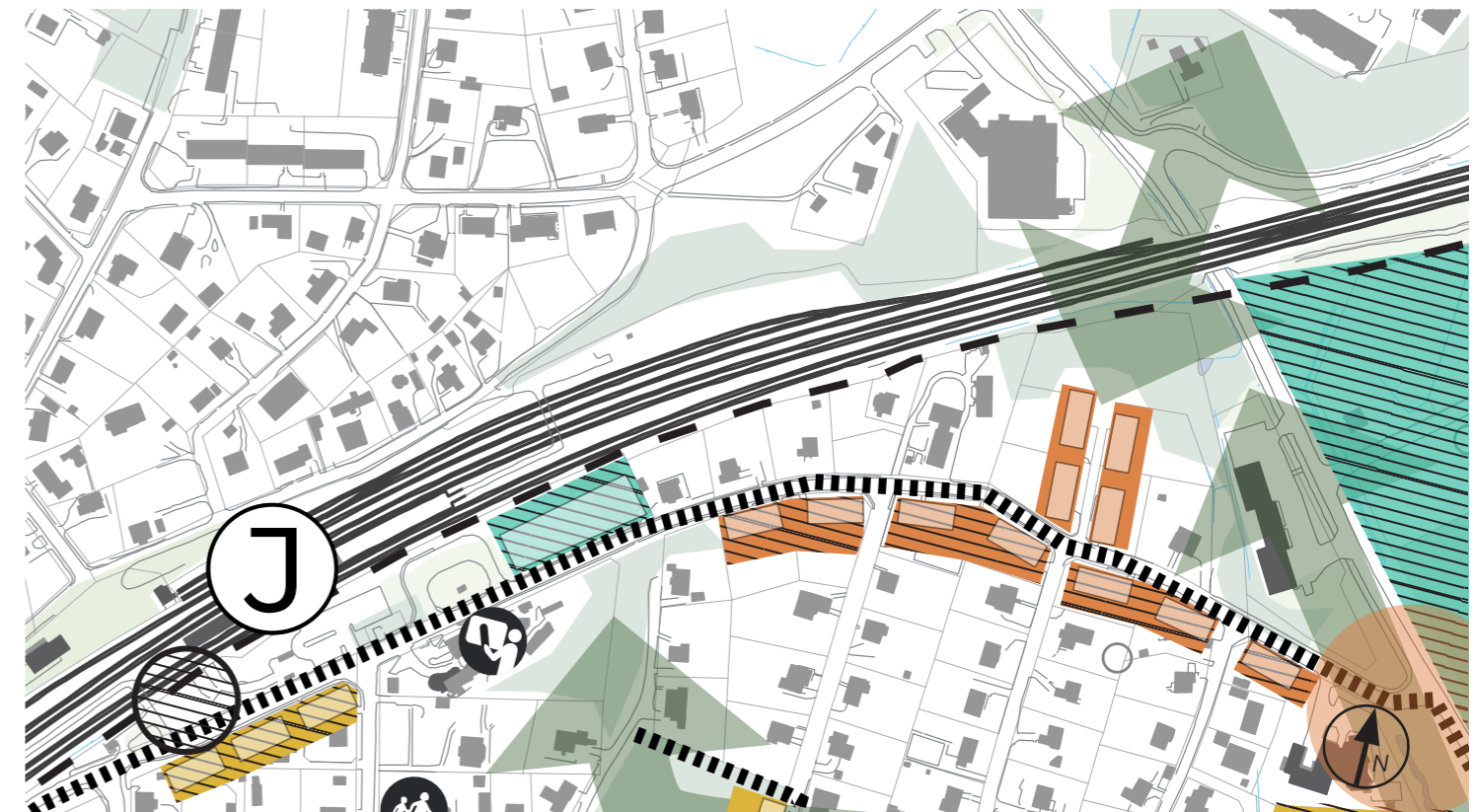
Stråk och passager

Södra Järnvägsgatan är ett av de primära stråken i Järna och behöver utvecklas för att bli tydligt och säkert för alla trafikslag. I takt med att den östra delen av Södra Järnvägsgatan utvecklas med bebyggelse bör gatan omvandlas till en stadsgata med generösa ytor för gående och cyklister. En zon för trädplantering skulle med fördel planteras för att markera gatan som ett viktigt stråk. Även körbanan skulle behöva breddas öster om stationen för att möjliggöra busstrafik.

Vid stationens entré är det viktigt att gatan och passagen utanför är tydlig och säker för gående och cyklister.

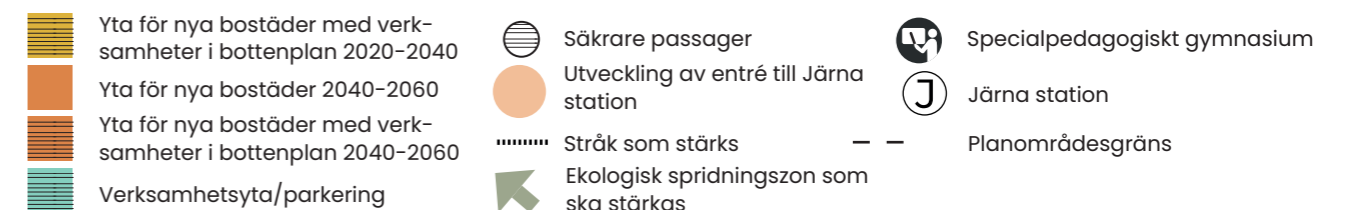
Ekologi och gröna kopplingar

Den nordöstliga gröna kopplingen som idag finns med natur på respektive sida av järnvägen är viktig att bevara som ekologisk länk.

Förslag del 5, Södra Järnvägsgatan
Skala 1: 4000 /A4

0 100 200
Meter

Idag är gatumiljön precis mitt emot stationen torftig och öde och till viss del otrygg.

Bild på kafé i närheten av stationen längs Södra Järnvägsgatan visar på potentialen i att utveckla området kring stationen. Foto: Sanna Melvor.

Referensbild: gång- och cykelstråk där en bred plantering, med lokalt omhändertagande av dagvatten, skiljer gc-stråket från gatan, Norra Djurgårdsstaden, Stockholm. AJ Landskap / Kasper Dudzik

Referensbild: trädplanterad stadsgata i Sickla. Illustration: Atkins, genom Nacka kommun.

Förslag del 6, Verksamhetsområde

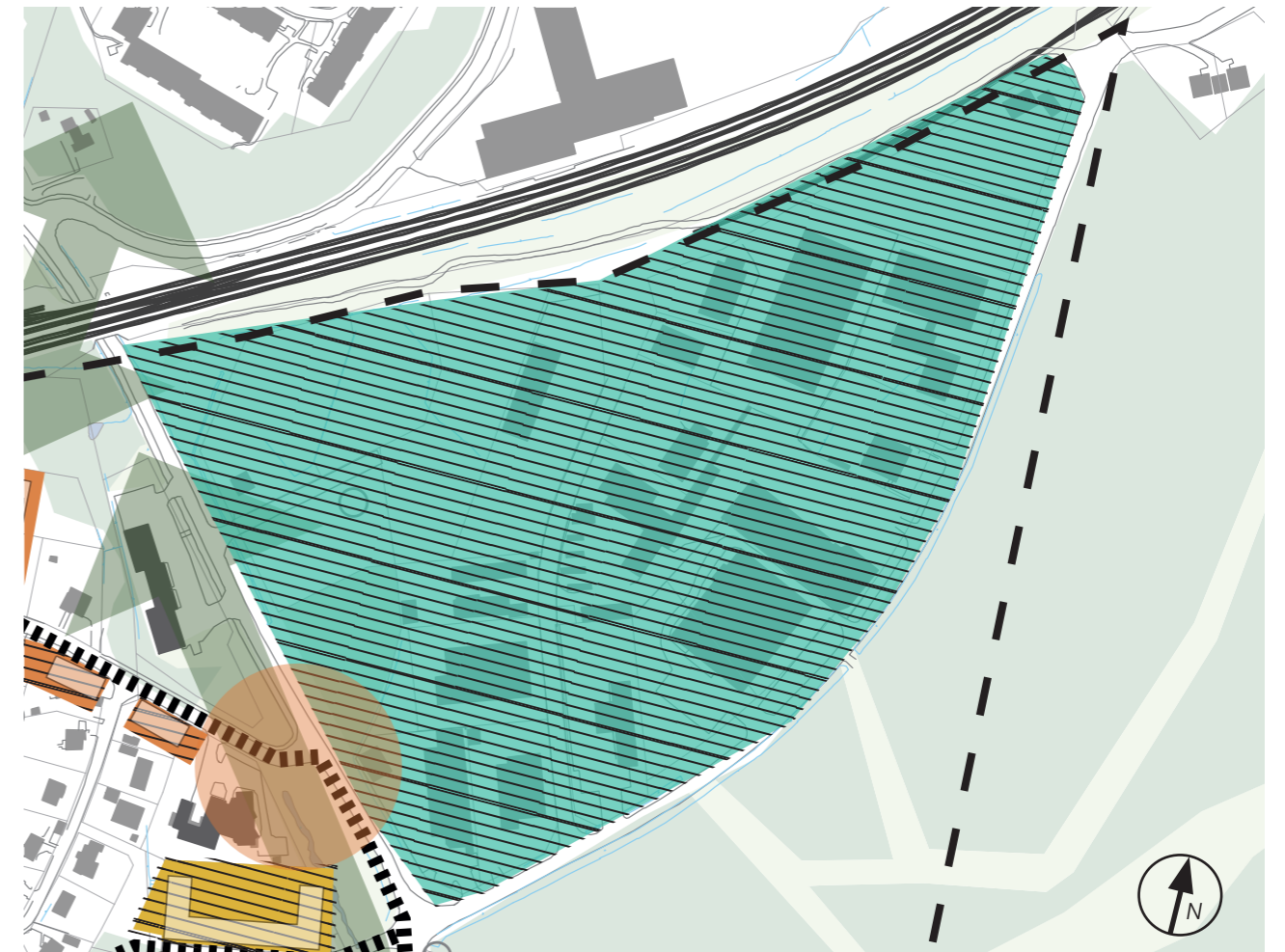
Verksamhetsområdet öster om Rönnvägen är idag ett område med relativt småskaliga verksamheter. Ett verksamhetsområde av den här karaktären i ett läge nära samhället är gynnsamt för orten, det ger många arbetstillfällen som kan nås med kollektivtrafik, gång eller cykel samt att en del av verksamheterna ger invånarna möjlighet att utföra ärenden i sin närmiljö. Här ryms både små fabriker samt viss handel.

Planer på nytt verksamhetsområde i Södertuna

Verksamhetsområdet ligger i anslutning till området som ingår i arbetet med Södertuna industriområde. Planering och utveckling behöver därför samverka med planen för Södertuna som i dagsläget ännu pågår. Därför avvaktar strukturplanen förändringar i det här området.

Flygfoto över verksamhetsområdet.

Förslag del 6, Verksamhetsområde
Skala 1 : 4000 /A4

- Verksamhetsyta/parkering
- Utveckling av entré till Järna station

Förslag del 7, väg 57

Väg 57 utgör idag en barriär mellan södra och norra delen av planområdet. Det är Trafikverkets väg och det finns planer för ombyggnation inom en snar framtid.

Ombyggnation

Enligt Trafikverkets planer ska en gång- och cykelväg skapas på den sträckan som idag saknar alternativ för gående och cyklister. Det gör att en sammanhållen gång- och cykelväg skapas längs hela sträckan av väg 57 genom Järna. Vad som händer med passagerna över väg 57 är dock inte tydligt. Det är viktigt att bevaka frågan gällande passagerna så att de blir trygga för oskyddade trafikanter.

Nya kopplingar

De idag avstängda kopplingarna från väg 57 till Sandtorpsvägen och Åsgatan bör öppnas och ansluta till den kommande gång- och cykelbanan. Dessa är viktiga att öppna upp för att minska barriärefekten av väg 57. För att hindra att olyckor sker i branta backar föreslår strukturplanen att trappor förläggs här. Trappor är dock inte tillgängliga, men det förbättrar kopplingen avsevärt från idag. Alternativa tillgängliga vägar finns i närheten.

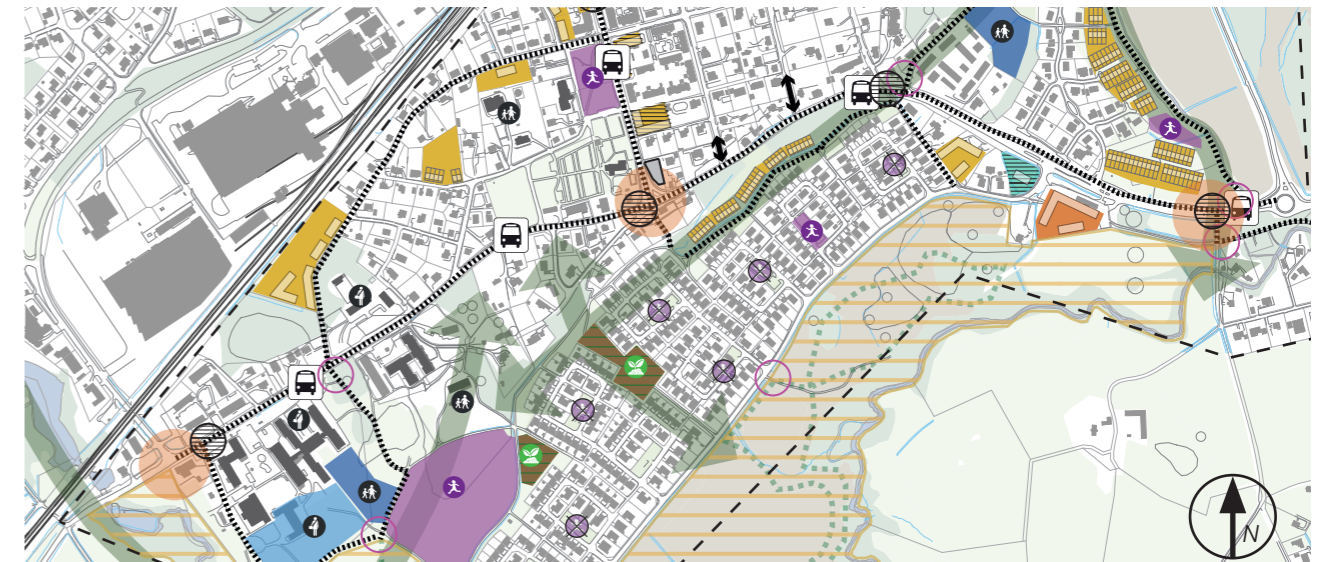
Primär led för farligt gods

Väg 57 är primär led för farligt gods och därför behöver hänsyn tas till risker när ny planering sker.

Entrépunkter

Det är viktigt att se över entrépunkterna vid infarterna till Järna längs väg 57, samt infarten till centrum. Dessa är viktiga noder som ger ett första intryck av orten. Infarten till centrum är viktig att marknadsföra som just entré till Järna centrum.

Vid Storgatans infart föreslås en ny markparkering. En parkering här tydliggör för besökare tidigt var man kan parkera sin bil. Den möjliggör också att aktivera en större del av Storgatan då fler människor kommer att röra sig längs hela Storgatan.

Väg 57

Skala 1:12 000 /A4

0 250 500
Meter

Foto över väg 57.

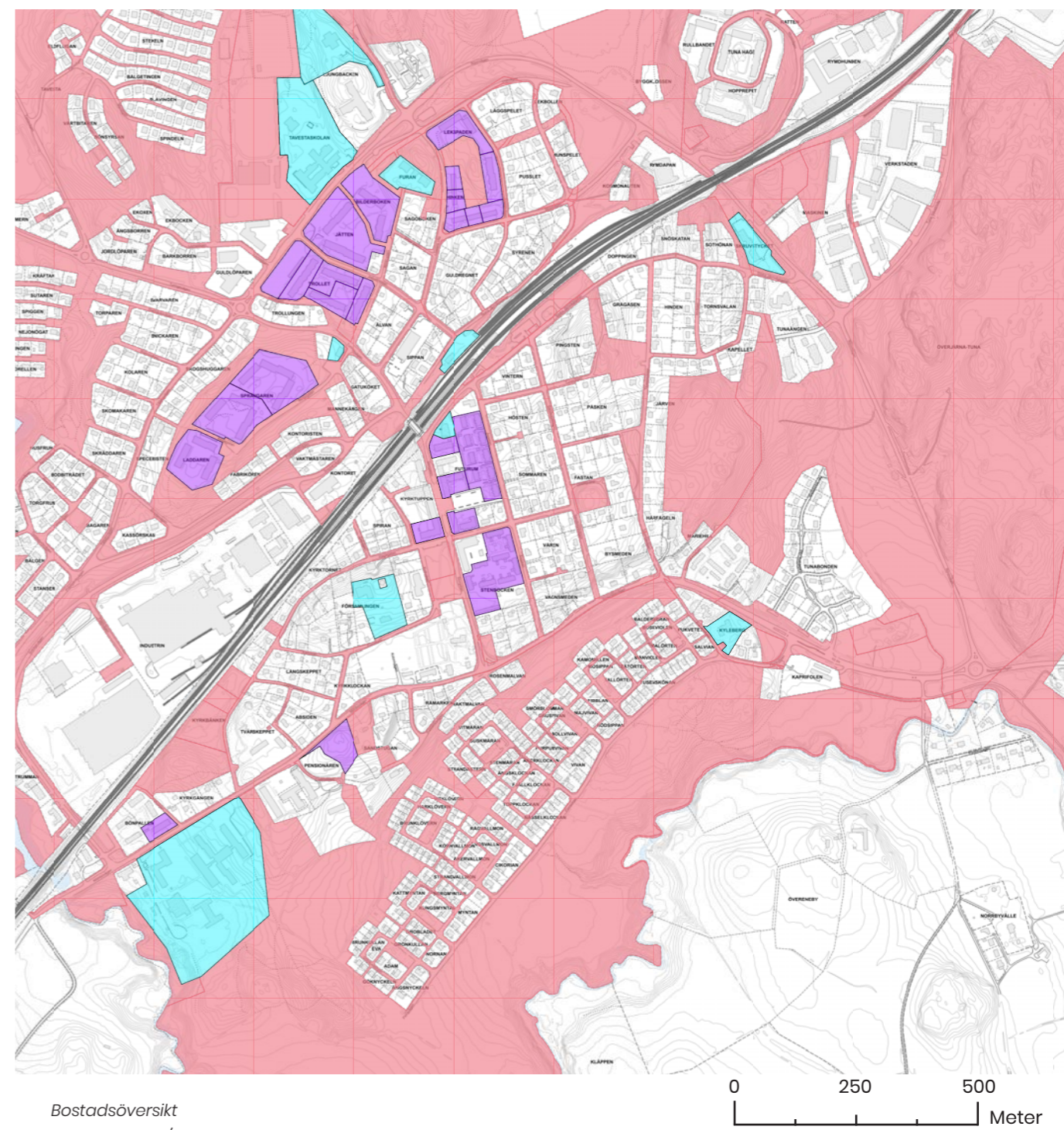
Bostadsöversikt

Bostadsöversikt
Skala 1:12 000 /A4

- Yta för nya bostäder 2020-2040
- Yta för nya bostäder 2040-2060

Södertälje kommuns samt kommunägda bolags fastigheter

Bostadsöversikt
Skala 1:12 000 /A4

- Södertälje kommuns markinnehav
- Telge Bostäders markinnehav
- Telge fastigheters markinnehav

Konsekvenser och fortsatt arbete

Strukturplan för Östra Järna kommer att ligga till grund för kommande detaljplaner som ett planeringsunderlag. Inom ramen för strukturplanarbetet ingår översiktliga utredningar. I detta stycke görs en genomgång av förslagets konsekvenser, och ger indikationer på vad som behöver utredas vidare.

Markens ägande

Den bebyggelseutveckling som föreslås i denna strukturplan kräver vidare dialog med markägare och fastighetsägare för att i ett detaljplaneskede kunna fastställa lämplig utformning. Strukturplanen ger indikationer för strategiska markköp.

Stadsbild och landskapsbild

Det är viktigt att undersöka vilka värden som finns på platsen innan ett förslag påbörjas. Alla eventuella förslag måste föregås av en analys för att säkerställa att förslagen förhåller sig väl till stads- och landskapsbilden.

Kulturmiljö

I området finns ett stort antal fornlämningar och flera skyddade miljöer, både karaktärsbärande sammanhållna områden och värdefulla kulturmiljöer. På vissa platser föreslår strukturplanen bebyggelse inom eller i nära anslutning till dessa. Där behöver hänsyn tas till kulturarvet och ytterligare utredningar och bedömningar göras.

Naturvärden

En översiktlig naturvärdesinventering är utförd inom arbetet för strukturplanen, men en mer genomgående undersökning behöver tas fram i detaljplaneskeden.

Social hållbarhet

Den sociala hållbarheten i Östra Järna föreslås stärkas genom bland annat utvecklade mötesplatser, och framför allt den nya stadsparken.

Förslaget skapar också förutsättningar för delningskultur.

Den föreslagna bostadsbebyggelsen ska komplettera befintlig sett till upplåtelseform och storlek. Därmed kan lokala variationer skapas och segregation motarbetas.

Jämställdhet

Bättre möjligheter att leva utan bil är bra ur jämställdhetsperspektiv då män kör bil i högre utsträckning än kvinnor. Strukturplanen möjliggör mer kollektivtrafiknära boende i Järna, samt föreslår ett utvecklat gång- och cykelvägnät. Även service och handel som ligger nära bostäder är positivt ur ett jämställdhetsperspektiv. Att stråken upplevs som trygga är också en viktig aspekt.

Det finns bra idrottsytor i Järna, men statistik visar att idrottsytor används i mycket högre grad av pojkar än av flickor. Strukturplanen kompletterar Järnas idrottsytor med lekplatser, vilket är positivt då statistik visar att flickor använder lekplatser till lika stor del som pojkar. Eftersom lekplatser är den första offentliga platsen som barn besöker och lär sig använda, är det en plats där det finns möjlighet att påverka tjejers och kvinnors användning av det offentliga rummet.

Barnperspektivet

I både Tunaområdet och i Eneområdet finns stora ytor som barn kan nyttja för olika former av utevistelse. Nya eller utvecklade lekplatser är föreslagna med lämpliga avstånd ur ett barnperspektiv.

Den nya stadsparken har förutsättningar att bli en mötesplats med olika utbud av aktiviteter för barn och unga.

Det finns flera osäkra passager inom området som föreslås förbättras så att trafiksäkerheten för barn höjs.

Ett stråk från centrum som passerar både Mariaskolan och Eneskolan föreslås utvecklas för att skapa en tydligare och säkrare skolväg för barn och unga.

Äldreperspektivet

Behovet av äldreomsorg är idag tillgodosett inom strukturplanområdet. Ytor för eventuella boenden för äldre, såsom till exempel seniorbostäder ryms

inom föreslagna ytor för bebyggelse.

En förtätning i Järna gör att närheten till service generellt ökar, vilket är gynnsamt för äldre.

Trafik

Vid kommande detaljplaner kan trafikutredningar komma att behövas. Eventuellt behöver mer övergripande utredningar göras än bara för den enskilda detaljplanen.

Markutredningar

Vidare undersökningar av markens förutsättningar krävs för att kunna bedöma lämplig placering och utformning av bebyggelsen.

Dagvatten och skyfall

För att kunna skapa en långsiktigt hållbar dagvattenhantering i strukturplaneområdet behöver en dagvattenutredning samt skyfallskartering göras för hela strukturplaneområdet, inklusive de områden som påverkar dessa områden. Större delen av strukturplaneområdet ligger högt beläget i landskapet, men det finns en liten yta i sydost intill väg 57 där indikationer finns att översvämning skulle kunna uppstå vid skyfall. Ytan innehåller ingen föreslagen bebyggelse.

En dagvattenutredning kan klargöra vilka platsbehov som finns för dagvattenhantering. Om dagvattenanläggningar ersätts av annat än växtbäddar är det av stor vikt att reningseffekten

Barn som får vara delaktiga i en dialog om stadsutveckling. Foto: Urban utveckling.

upprätthålls, vilket säkerställer att miljö kvalitetsnormerna följs.

Vatten och avlopp

Vidare utredning av kapaciteten för vatten och avlopp för ny exploatering kommer att behövas för hela området. Detta för att säkerställa god försörjning och en helhetslösning för hela området.

Buller

Bullerskyddande åtgärder kan komma att krävas inom flera utvecklingsområden, vilket behöver undersökas vidare i detaljplaneskeden.

Risk

Vid exploatering i närheten av järnvägen eller väg 57 behöver riskfrågor utredas. Det kan också finnas andra riskkällor som kan bli aktuella att utreda vidare.

Markjuridik

Telge Nät har ett stort antal ledningar inom strukturplaneområdet. Då vissa ledningar har osäkert läge, ska ledningskollen nyttjas för inmätning. Vid ändring av markanvändning eller marknivå skall Telge Nät kontaktas i god tid för utredning om skyddsåtgärder eller flytt är nödvändig. Detta gäller även generellt vid ändring av markanvändning och marknivåer i anslutning till befintliga ledningar.

Elnät

Vid framtida detaljplaneläggning bör Telge Nät AB få möjlighet till E- samt U-områden för tekniska anläggningar och ledningar.

När de luftburna ledningarna i framtiden behöver bytas ut bör en utredning för en eventuell nedgrävning av kraftledningen göras.

Avfallshantering & Återvinning

Avfallsinsamling bör prioriteras på kvartersmark och så nära bostaden som möjligt. Beakta kommande krav på fastighetsnära insamling av förpackningar/tidningar samt obligatoriskt krav på insamling av matavfall som införs år 2021.

För flerfamiljsbostäder förespråkar kommunen bottentömmande/maskinella insamlingssystem framför miljörum/hus. Beakta möjlighet för plats för ett mobilt återvinningsekipage, alternativt plats för permanent kvartersnära återvinningscentral. I övrigt beakta Södertälje kommuns riktlinjer för avfallshantering.

